

BÆRUM
KOMMUNE

Kommuneplanens samfunnsdel i et klimaperspektiv

28.04.2021 | Emilie H. Grud, Strategi og budsjettenheten

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

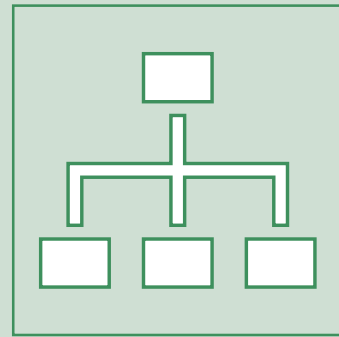

Kommuneplanens samfunnsdel

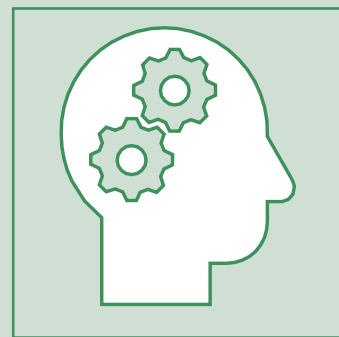
- ▶ Kommunens overordnede styringsdokument
- ▶ Kort, enkelt og lettlest dokument
- ▶ Fokus på kommunens visjon og overordnede mål
- ▶ FNs bærekraftsmål som grunnlag

Hovedhensikt med samfunnsdelen

Helhetlig planlegging for en bærekraftig samfunnsutvikling

Verktøy for strategisk styring

Styrke medvirkning

Kommuneplanen består av

- ▶ FNs bærekraftsmål
- ▶ 4 hovedmål
- ▶ 16 delmål
- ▶ 56 strategier

- ▶ Langsiktig arealstrategi
  - ▶ Arealstrategisk kart
  - ▶ 21 arealstrategier

Mål og strategier er tverrsektorielle.

Det betyr at de gjelder for alle tjenesteområder, og at **vi må jobbe sammen på tvers** for å oppnå den utviklingen vi ønsker.

Forslag til nye hovedmål

I Bærumsamfunnet jobber vi sammen for å skape gode liv og like muligheter

Bærumsamfunnet er attraktivt og inkluderende

Bærumsamfunnet er klimaklokt

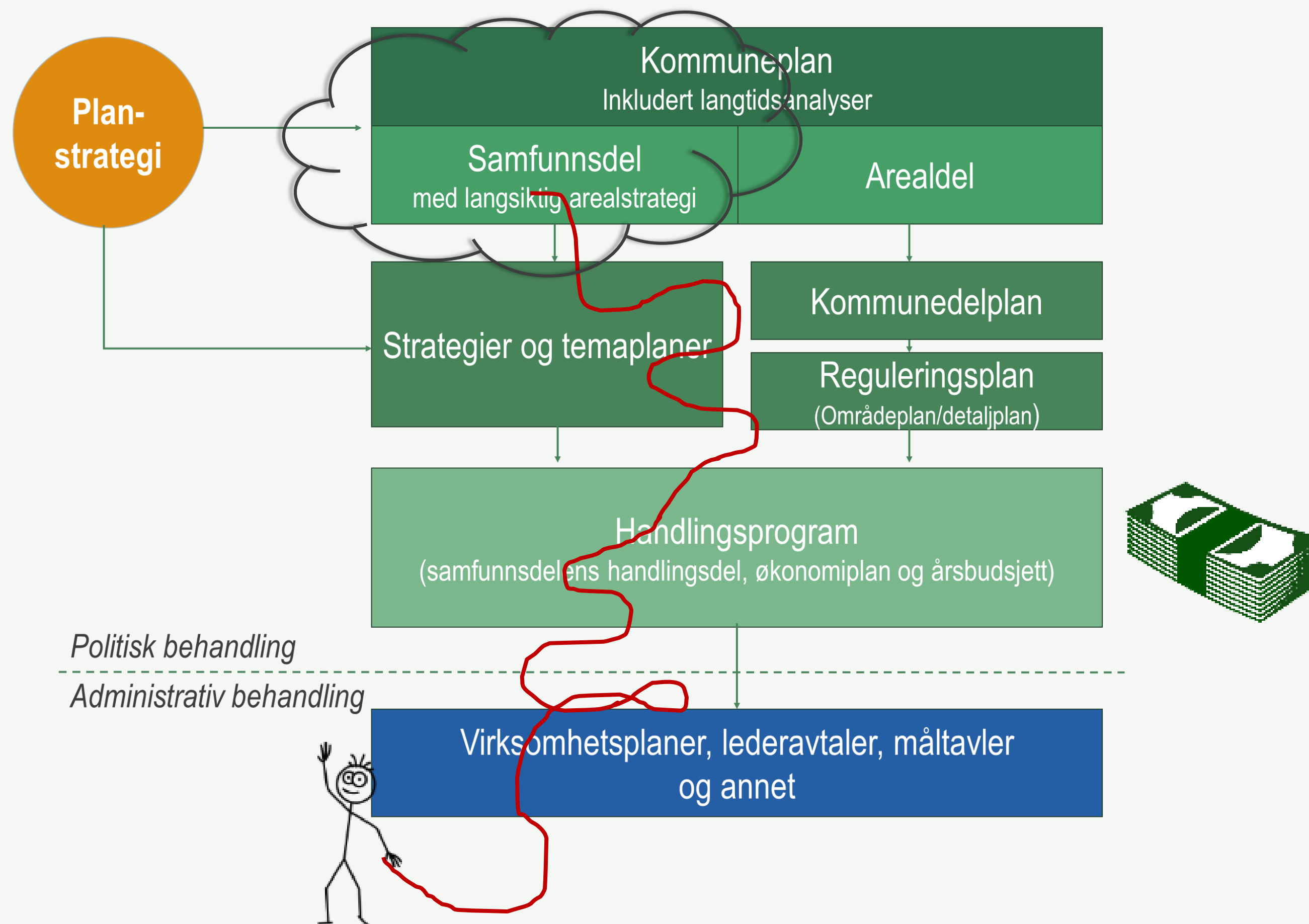

Bærum kommune er handlekraftig og innovativ

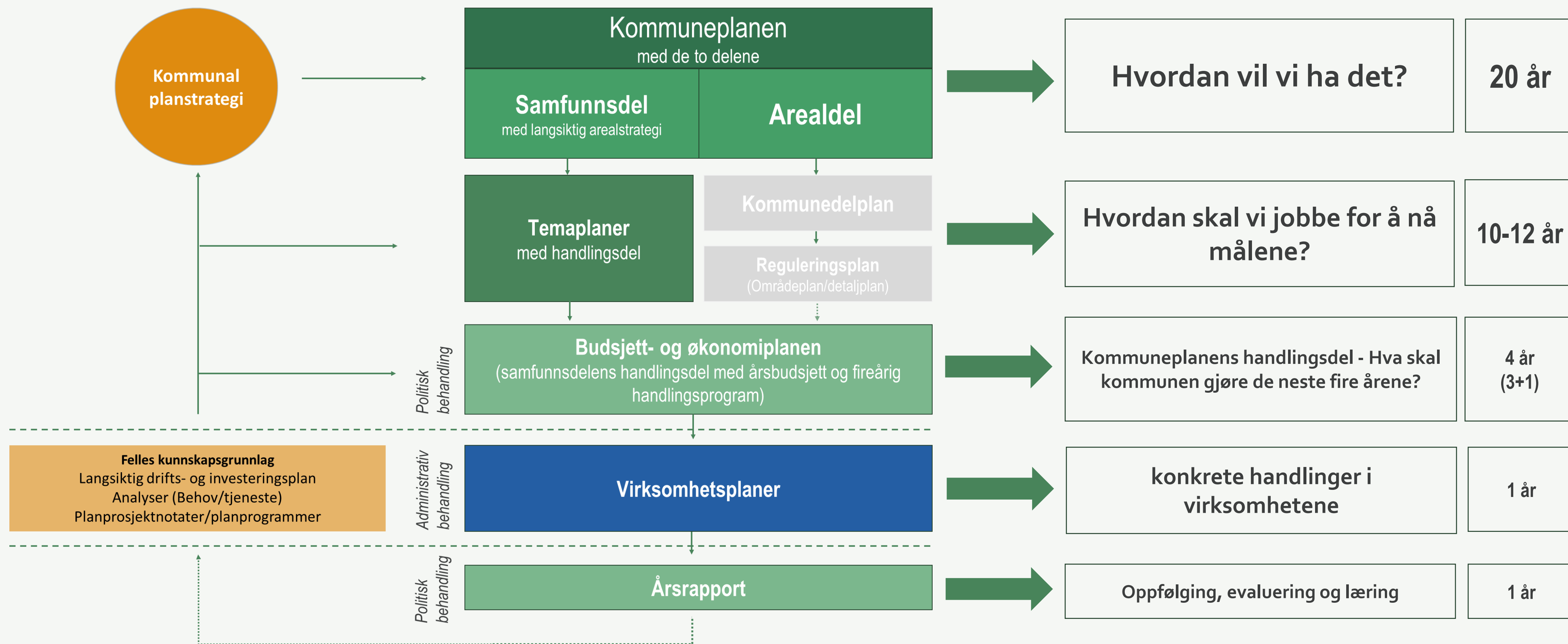
Oppfølging gjennom kommunens plansystem

Grunnlaget for helhetlig styring og oppfølging, og viser veien fra visjoner til aktiviteter og tiltak

Oppfølging gjennom kommunens plansystem

Samfunnsdelen – Klimastrategi

Kommuneplanens
samfunnsdel

Bærum er et lavutslippssamfunn, hvor det er lett å leve klima- og miljøvennlig

Klimastrategi

I 2030 er de direkte klimagassutslippene i Bærum redusert med 55-60 prosent ift. 2009.
I 2050 er Bærum et lavutslippssamfunn.

Samfunnsdelen – Klimastrategi

Kommuneplanens
samfunnsdel

Bærum er et lavutslippssamfunn, hvor det er lett å leve klima- og miljøvennlig

Derfor skal vi:

Være en foregangskommune på sirkulærøkonomi

Klimastrategi

Hovedmål: I 2030 er Bærum etablert som en foregangskommune innen sirkulærøkonomi

Delmål: Redusere restavfall per innbygger med 15% per innbygger innen 2030 ift. 2020.

Høringsinnspill og videre prosess

1.gangsbehandling

- Februar 2021

Høringsperiode

- 17. februar-31. mars

2.gangsbehandling

- Mai-juni
- Vedtak 23. juni

Høringsinnspill og videre prosess

▶ 42 høringsinnspill

- ▶ *9 stk fra offentlige instanser*
- ▶ *16 stk fra velforeninger og interesseorganisasjoner*
- ▶ *4 stk fra næringslivet*
- ▶ *12 stk fra privatpersoner og andre*

▶ Oppsummerende stikkord

- ▶ *Det etterlyses tiltak og målbare mål*
- ▶ *Målkonflikter*
- ▶ *Utfordringsbilde etterlyses i plandokumentet*
- ▶ *Arealbruk og vekst*

«I 2040 håper jeg at Bærum er kjent for å være et sted der innbyggerne tar vare på hverandre. Et sted man bor fordi man trives. Et sted der unge som vokser opp fortsetter å bo».

«I 2040 håper jeg at Bærum er et nullutslippssamfunn, at de sosiale forskjellene er betydelig redusert og at det bor et bredt mangfold av folk i alle Bærums nabolag»

Sitater fra kommunestyrets målverksted høsten 2020

Bærum's nye klimamål

Forslag til revidert Klimastrategi 2030

Anne Kristine Feltman | spesialrådgiver

Kommunestyreseminar 28. april 2021

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

Forslag til nye hovedmål

1

I 2030 er direkte klimagassutslipp i Bærum redusert med 55-60-65 prosent ift. 2009. I 2050 er Bærum et lavutslippssamfunn.

2

I 2030 er Bærum etablert som en foregangskommune innen sirkulærøkonomi.

I 2030 har Bærum redusert indirekte klimagassutslipp og bidratt til langsiktig karbonlagring i naturområder.

3

I 2027 er Fornebu etablert som et nullutslippsområde.

Hovedmål 1

1

I 2030 er direkte klimagassutslipp i Bærum redusert med 55-60-65 prosent ift. 2009. I 2050 er Bærum et lavutslippssamfunn.

Fra fossil til fornybar – overgang til utslippsfrie løsninger

- ▶ I 2025 er 40 prosent av personbiler i Bærum utslippsfrie, i 2030 er 70 prosent utslippsfrie.
- ▶ Kommunens bygg- og anleggsvirksomhet skal bli utslippsfri innen 2030.
- ▶ I 2025 er kommunens person- og lette varebilbruk utslippsfri.
- ▶ Utslippsfri varedistribusjon.
- ▶ All person- og varetransport (busser, taxier, båter, varebiler) er utslippsfri innen 2050.

Hovedmål 1

1

I 2030 er direkte klimagassutslipp i Bærum redusert med 55-60-65 prosent ift. 2009. I 2050 er Bærum et lavutslippssamfunn.

Snu transporthierarkiet

- ▶ Transportbehovet er redusert frem mot 2030.
- ▶ Mer kollektiv, sykkel og gange – i 2025 er andelen personreiser med kollektiv, sykkel og gange 60 prosent.
- ▶ I 2030 er sykkelandelen i områder med bymessig karakter 20 prosent i 2030.

Hovedmål 2

2

I 2030 er Bærum etablert som en foregangskommune innen sirkulærøkonomi.

I 2030 har Bærum redusert indirekte klimagassutslipp og bidratt til langsiktig karbonlagring i naturområder.

Grønne og fremtidsrettede boliger og bygg

- ▶ Redusert energiforbruk, fremtidsrettede energiløsninger
- ▶ Fleksible løsninger for å tilpasse fremtidens behov
- ▶ Mer sambruk av arealer
- ▶ Rehabilitering av eksisterende bygg, fremfor riving
- ▶ Materialbruk som reduserer indirekte utslipp

Hovedmål 2

2

I 2030 er Bærum etablert som en foregangskommune innen sirkulærøkonomi.

I 2030 har Bærum redusert indirekte klimagassutslipp og bidratt til langsiktig karbonlagring i naturområder.

Klimaklok ressursbruk

- ▶ Redusere materielt forbruk i kommunens drift
- ▶ Stimulere til lavere forbruk i Bærumssamfunnet
- ▶ Kommunen skal redusere indirekte utslipp gjennom innkjøp
- ▶ Restavfall per innbygger skal reduseres
- ▶ Karbonrike arealer skal ivaretas

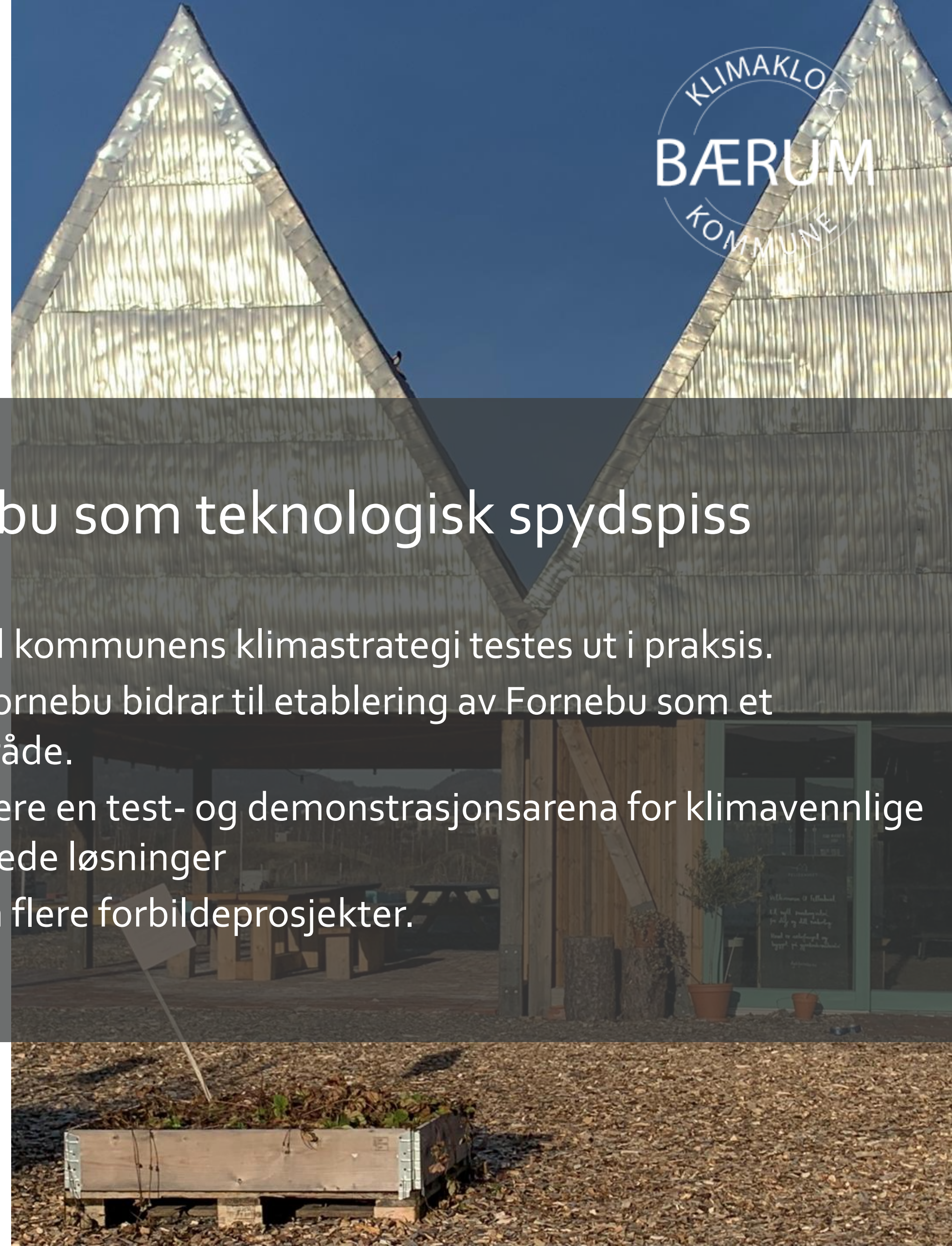
Hovedmål 3

3

I 2027 er Fornebu etablert som et nullutslippsområde.

Fornebu som teknologisk spydspiss

- ▶ På Fornebu skal kommunens klimastrategi testes ut i praksis.
- ▶ Prosjekter på Fornebu bidrar til etablering av Fornebu som et nullutslippsområde.
- ▶ Fornebu skal være en test- og demonstrasjonsarena for klimavennlige og fremtidsrettede løsninger
- ▶ Fornebu skal ha flere forbildeprosjekter.

Satsingsområder i klimaarbeidet

Fra fossil til
utslippsfri

Snu transport-
hierarkiet

Grønne og
bærekraftige
boliger og
bygg

Klimaklok
ressursbruk

Fornebu som
teknologisk
spydspiss

Klima, handlingsrom og verktøykasse

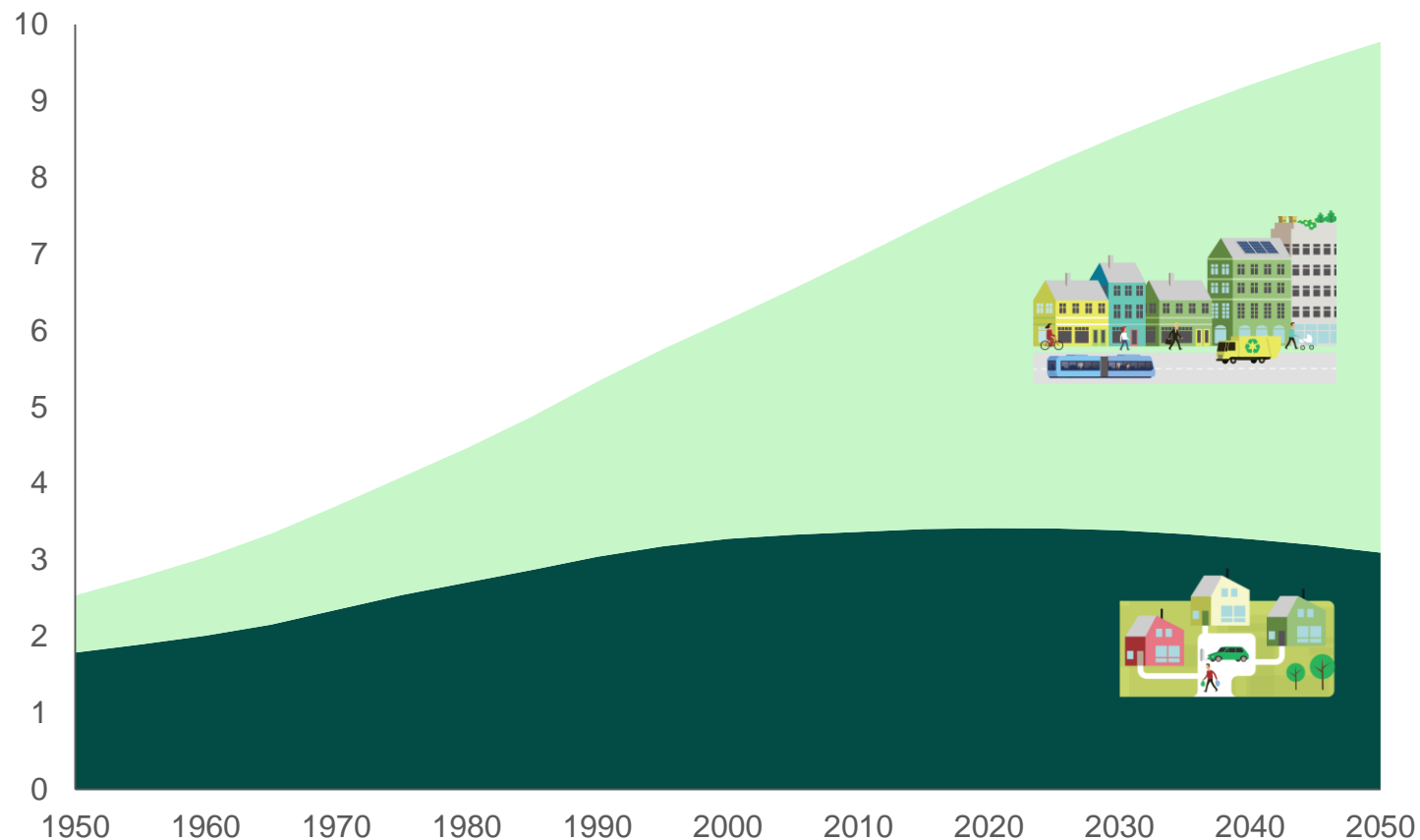
28. april 2021
Klimaetaten
Heidi Sørensen

Byer er nøkkelen til en bærekraftig framtid

Befolkning (milliarder mennesker)

I 2050 vil 2,5 milliarder flere mennesker bo i byer

Karbonnøytrale byer er en forutsetning for å oppnå Parisavtalen

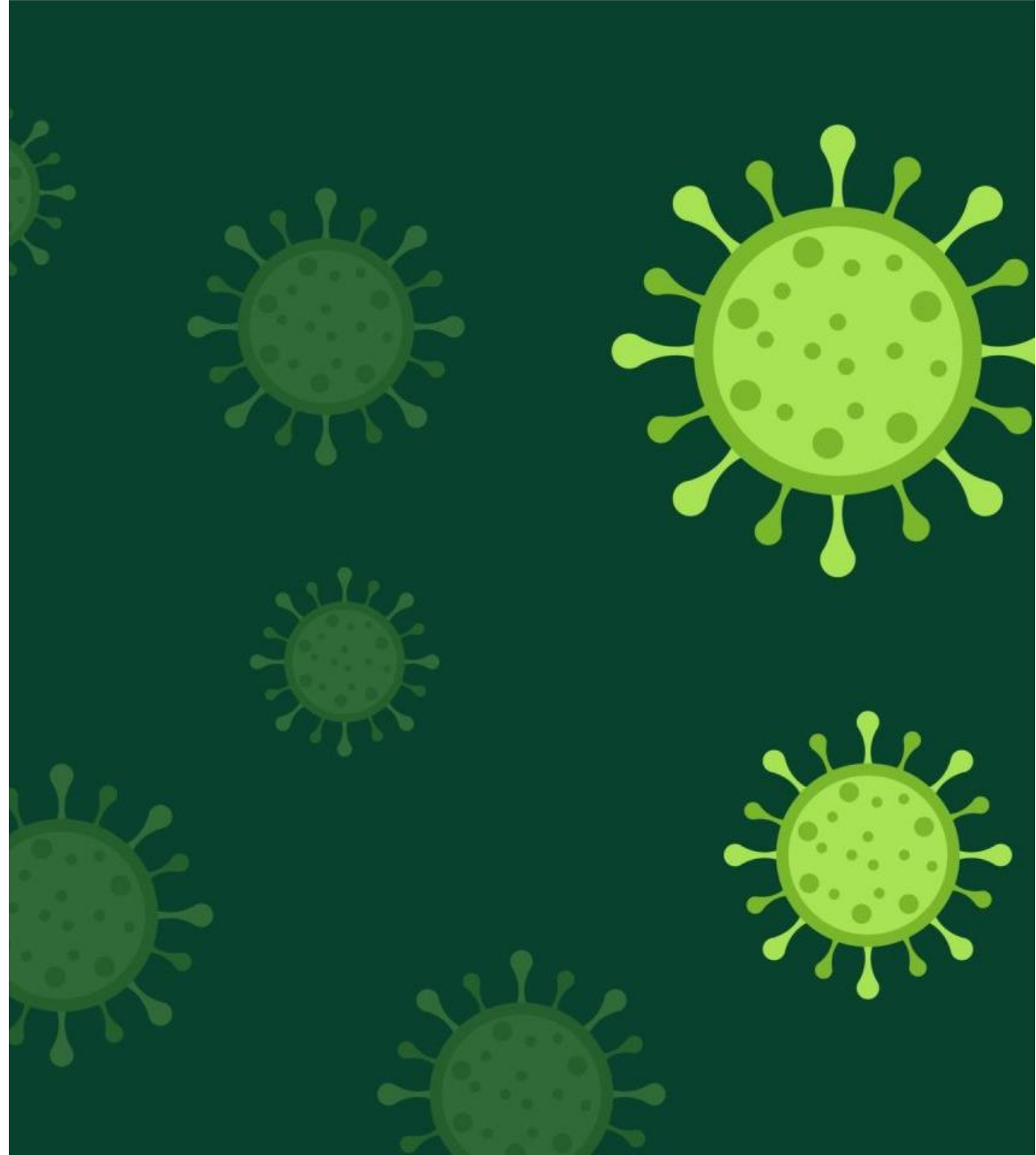

Oslo

Grønn vei ut av korona

- ▶ Bærekraftmålene
- ▶ EU: New Green Deal
- ▶ Bidens: Building America Better
- ▶ Parisavtalens mekanisme om skjerping av forpliktsene:
  - Klimatoppmøte i Glasgow til høsten
- ▶ Race to Zero: Byer over hele verden mobiliserer for økt ambisjonsniva

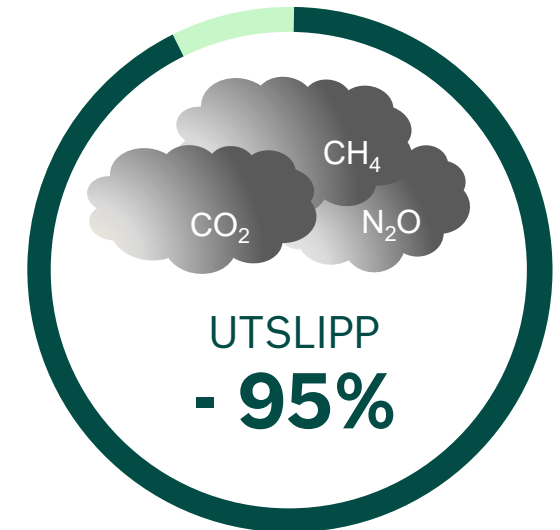
Klimaetatens samfunnsoppdrag

Klimaetaten har ansvar for oppfølging av Klimastrategi for Oslo 2020-2030, og forvaltning av Klima- og energifondet.

Klimaetaten skal være pådriver for og bidra til kraftfull klimaledelse og -styring i Oslo kommune.

Etaten skal være et sentralt fagmiljø i kommunen og skal samarbeide med befolkningen, næringslivet, kunnskapsmiljøer, organisasjoner og andre offentlige myndigheter for å utvikle gode klimaløsninger i Oslo.

Etaten skal mobilisere til atferdsendring for å nå Oslos klimamål, og bygge nettverk for gjennomføring av klimatiltak.

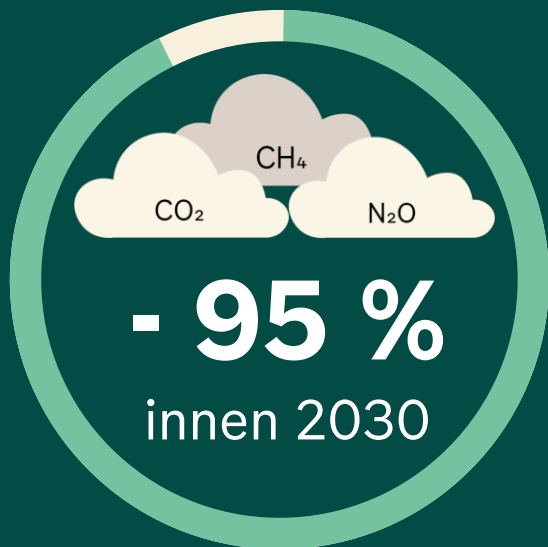

2030

Klimamålene til Oslo

Direkte utslipp

Oslos klimagassutslipp i 2030 er redusert med 95 prosent sammenliknet med 2009, og med 52 prosent innen 2023

Klimarobust

Oslos evne til å tåle klimaendringer er styrket fram mot 2030, og byen utvikles slik at den er rustet for de endringene som forventes fram mot 2100

Energi

Oslos samlede energiforbruk i 2030 er redusert med 10 prosent sammenliknet med 2009

Skog og areal

Oslos natur skal forvaltes slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jordsmonn blir ivaretatt, og opptaket av klimagasser i skog og annen vegetasjon øker mot 2030

Indirekte utslipp

Oslos bidrag til klimagassutslipp utenfor kommunen er betydelig lavere i 2030 enn i 2020

Mobilitet: 4

Areal: 2

Bygg- og anlegg: 1

Areal: 1

Energi: 2

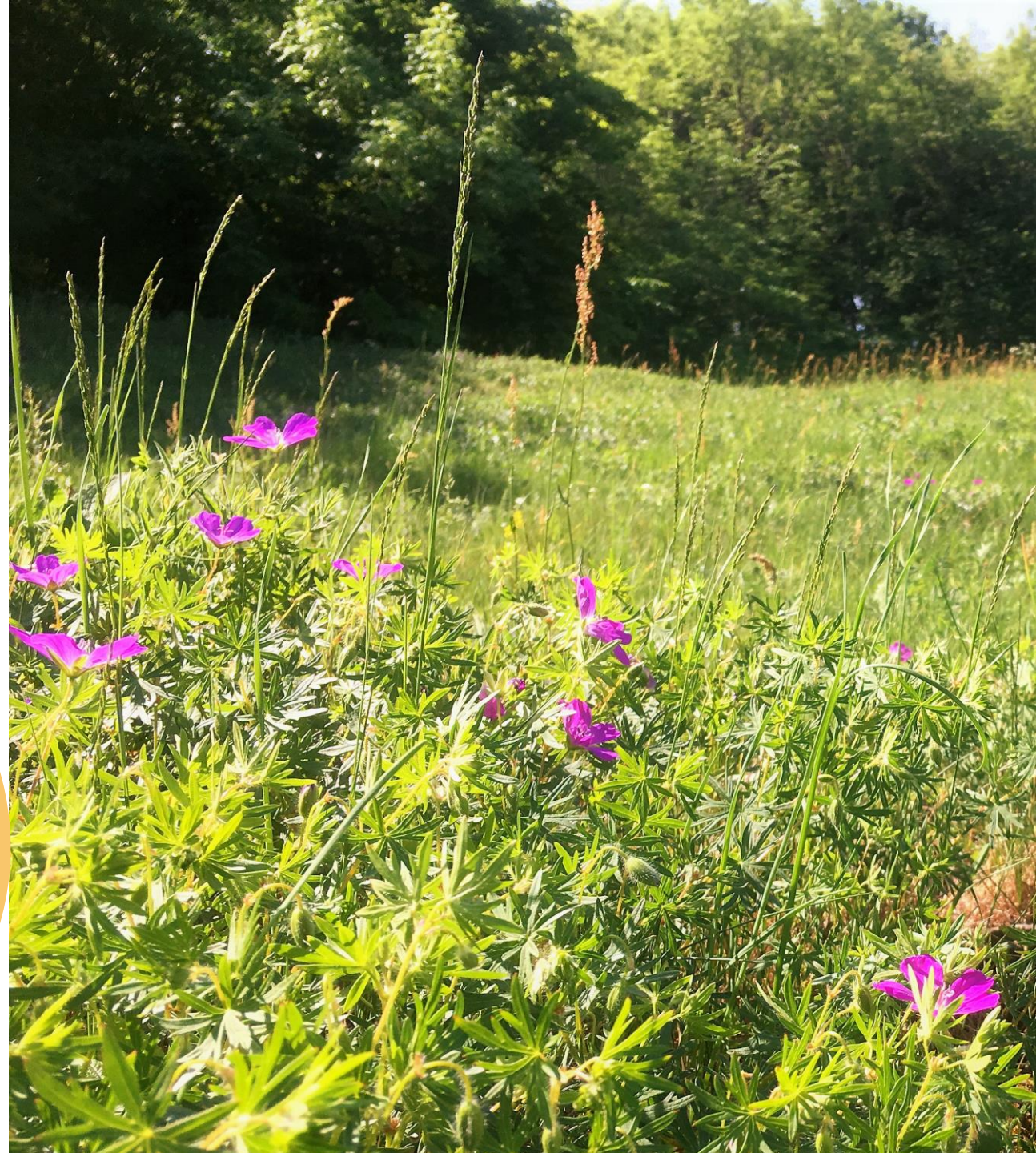
SATSINGSOMRÅDER		MÅL				
		1. Klimagassutslipp	2. Karbonlager	3. Energiforbruk	4. Klimarobust	5. Forbruksutslipp
1	Oslo skal forvalte Marka slik at vi tar vare på karbonlagrene i skogen, gir naturen mulighet til å tilpasse seg klimaendringene og slik at Markas bidrag til å forebygge konsekvenser av klimaendringene bevares					
2	Oslo skal bevare og restaurere vassdrag, fjord, parker og friområder. Oslo skal utvikle byen innenfra og ut og fortette ved kollektivknutepunkter					
3	Gange, sykkel og kollektivtrafikk skal være førstevalgene for reiser i Oslo. Biltrafikken skal reduseres med en tredel innen 2030, sammenliknet med 2015, og med et delmål på 20 prosent innen 2023					
4	At alle personbiler på Oslos veier skal være utslippsfrie i 2030. Kollektivtrafikken skal være utslippsfri senest i 2028					
5	At alle varebiler skal være utslippsfrie. All tungtransport i Oslo skal være utslippsfri eller bruke bærekraftige fornybare drivstoff innen 2030					
6	Havnevirkosmhet og ferdsel på fjorden skal være tilnærmet utslippsfri					
7	Bygge- og anleggsvirksomheten i Oslo skal bli fossilfri, deretter utslippsfri innen 2030					
8	Oslo skal ha en kretsløpsbasert avfalls- og avløps-håndtering basert på ombruk, materialgjenvinning og energigjenvinning som ikke gir utslipp av klimagasser					
9	I Oslo skal en større andel av energien produseres lokalt, og ulike energiløsninger skal utfylle og avlaste hverandre					
10	Bygg i Oslo skal bruke elektrisitet og varme effektivt og redusere energibruken					

En areal-
utvikling med
lavest mulig
transport-
behov

Skog og andre
landarealer er
viktige
karbonlagre

Klimarobust
byutvikling

Oslo

Hverdagen

- ◆ Den klimavennlige byen skal være god å bo i for alle.
- ◆ Fellesfunksjoner som betjener større områder skal legges slik at de lett kan nås med klimavennlig transport
- ◆ Hvor ligger barnehagen?
- ◆ Idrettshallen?
- ◆ Biblioteket?
- ◆ Hvilke tilbud har folk i nærmiljøet?

Totale klimagassutslipp 2009-2018

1 000 tonn CO₂-ekvivalenter

1 600

1 400

1 200

1 000

800

600

400

200

0

2009

2011

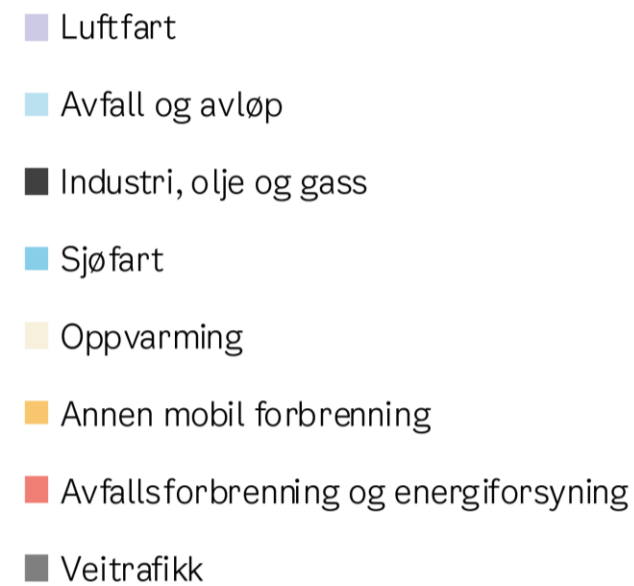
2013

2015

2016

2017

2018

Styrket klimaledelse

12

Kommunikasjon, dialog,
opplæring og samarbeid

13

Samarbeid med byens næringsliv,
forskere, organisasjoner og
innbyggere

14

Klimastyring i kommunen

15

Samarbeid med stat, region
og andre storbyer

16

Internasjonalt samarbeid

KLIMABUDSJETT

- et effektivt styringssystem

- ◆ Integreert i kommunebudsjettet
- ◆ Viser viktige klimasatsinger
- ◆ Kombinasjon av nasjonale, regionale og lokale tiltak
- ◆ Hvem, når og til hvilken pris
- ◆ Rapportering tre ganger i året
- ◆ Bred involvering i kommunen

Roller og ansvar i klimabudsjettarbeidet

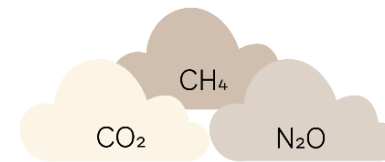
Klimabudsjettet bør være forankret både på høyeste administrative nivå (ofte kommundirektøren) og på politisk nivå.

Arbeidet med klimabudsjettet bør følge budsjettprosessen til kommunen og vedtas samtidig.

Klimabudsjettet bør utarbeides på tvers av fagene klima og økonomi. Og gjerne med analyse- og statistikk-kompetanse.

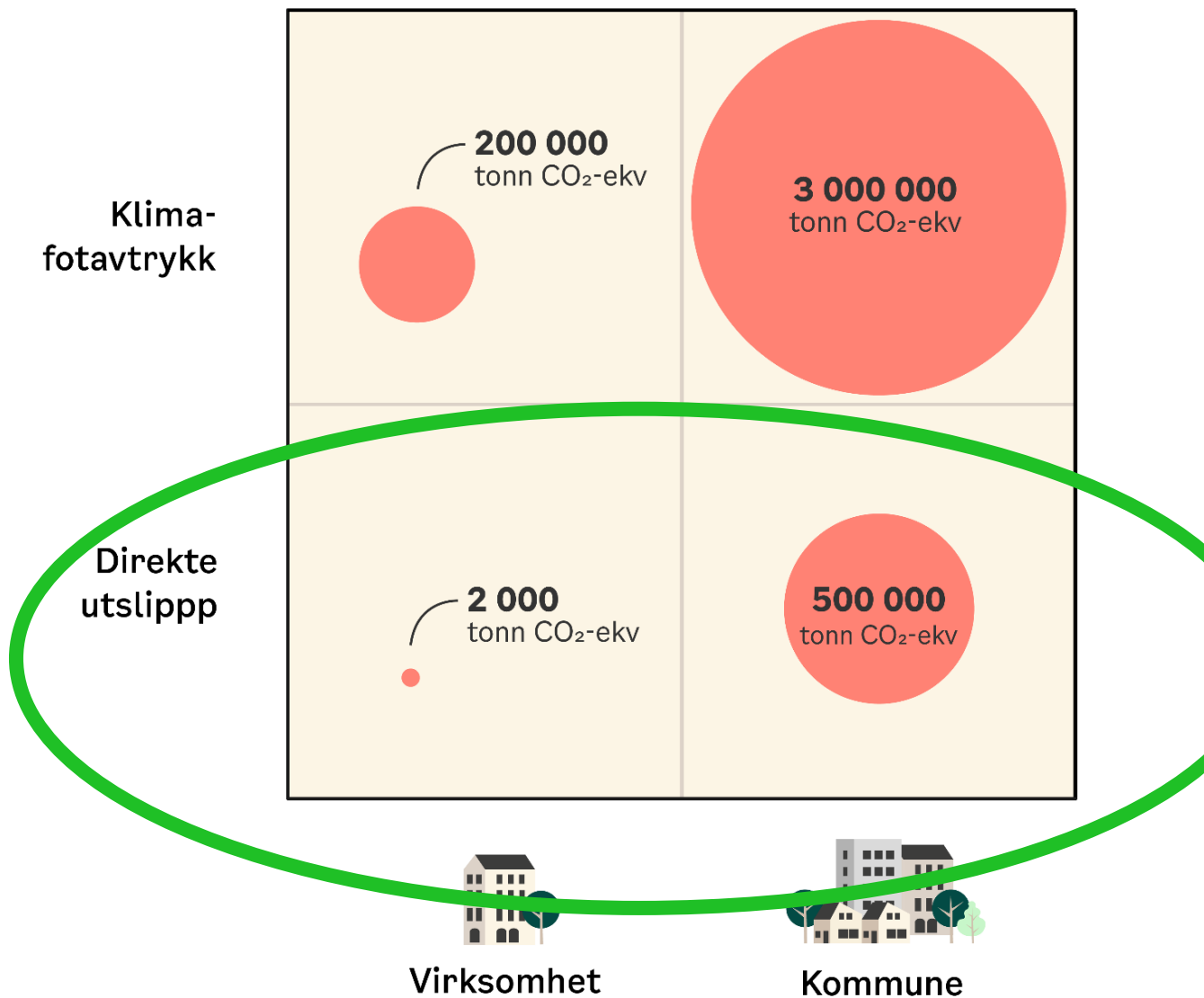

Utslipp av klimagasser

Velg systemgrenser

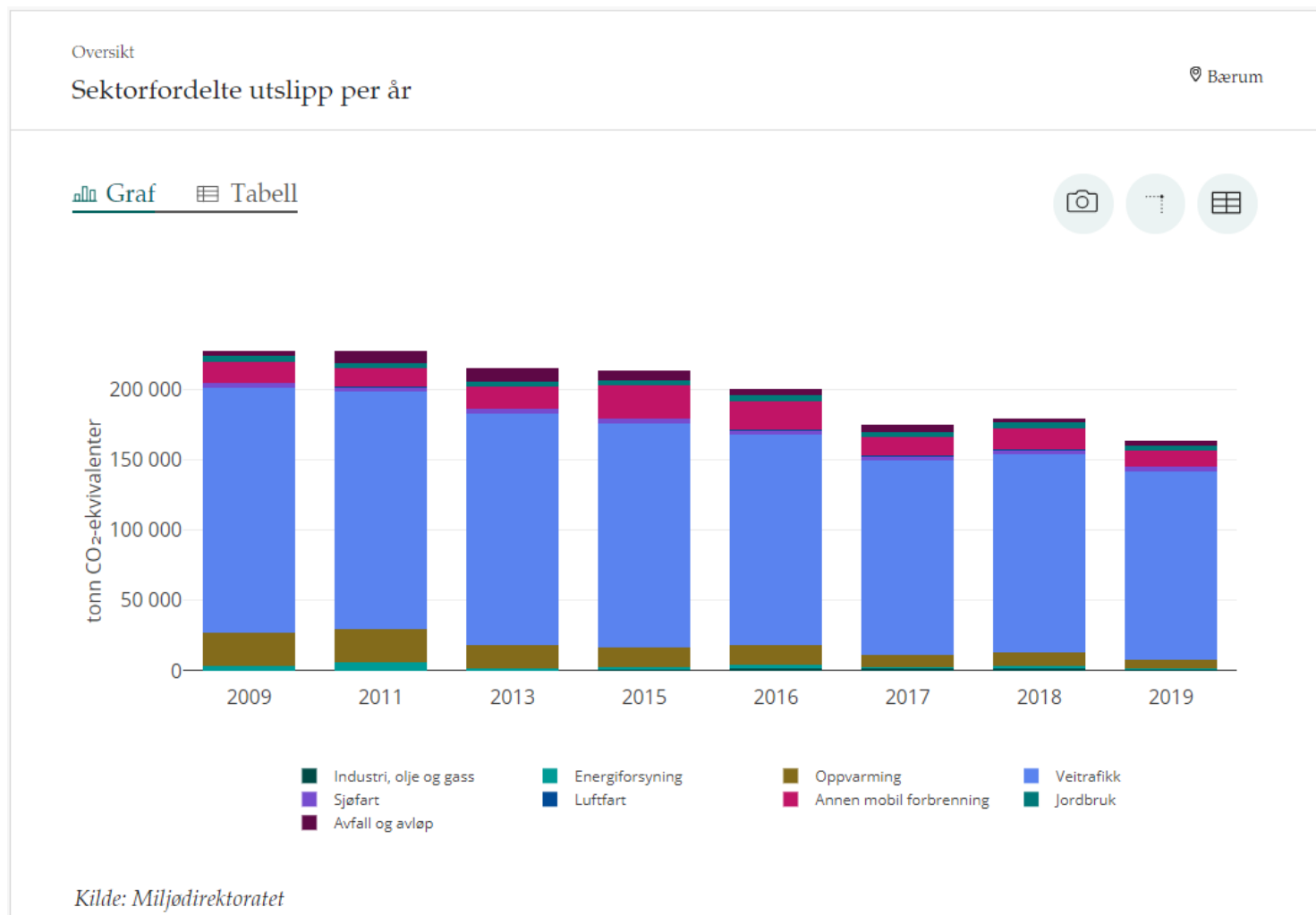
Avgjør hvilke utslipp
budsjettet omfatter

NB! Ikke bland direkte
og indirekte utslipp

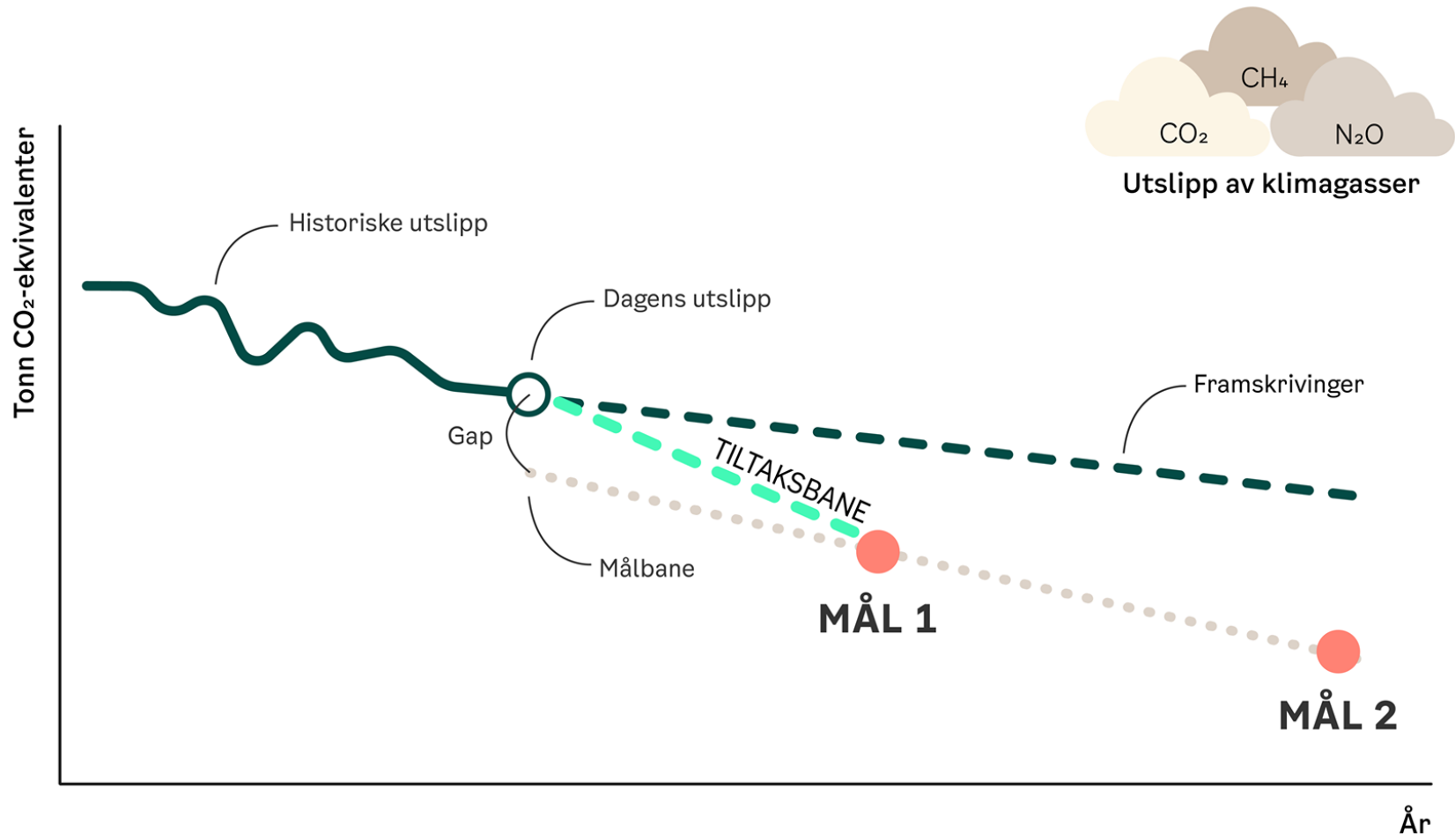

Begynn med de direkte utslippene

Det kommunefordelte klimagassregnskapet fra Miljødirektoratet

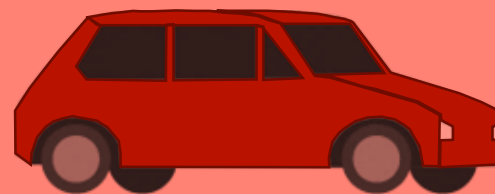
Utarbeide klimabudsjett

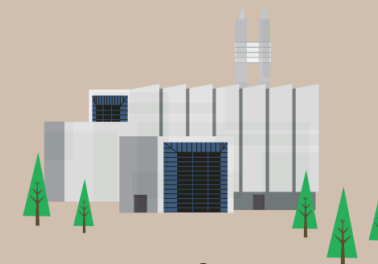
- ▶ En presentasjon av **kommunens klimamål**.
- ▶ **Historiske utslipp**. Miljødirektoratets utslippsregnskap for kommunen
- ▶ **En situasjonsbeskrivelse**. Hvilke tiltak er allerede satt i gang, samt estimater for utslippsreduksjoner for eksisterende klimatiltak.
- ▶ **En referansebane**. Hvordan utvikler utslippene seg uten innføring av nye tiltak?
- ▶ **En tiltaksbane**. Beregnet årlig utslippsreduksjoner for budsjettåret og hele økonomi- og handlingsplanperioden. Dette gjør det mulig å vurdere tiltakseffekten opp mot kommunenes klimamål.
- ▶ **Tiltakstabeller**. Tabeller som presenterer eksisterende og foreslåtte klimatiltak og beregnet utslippsreducerende effekt.
- ▶ **Beskrivelse av finansiering og ansvar** for gjennomføring av klimatiltak.

Hovedfokus videre

- ▶ Mobilitet, avfall og bygg og anlegg står for nesten 90 prosent av klimagassutslippene i Oslo
- ▶ Konsentrasjon om store sektorer og sterke virkemidler

Mobilitet

Avfall

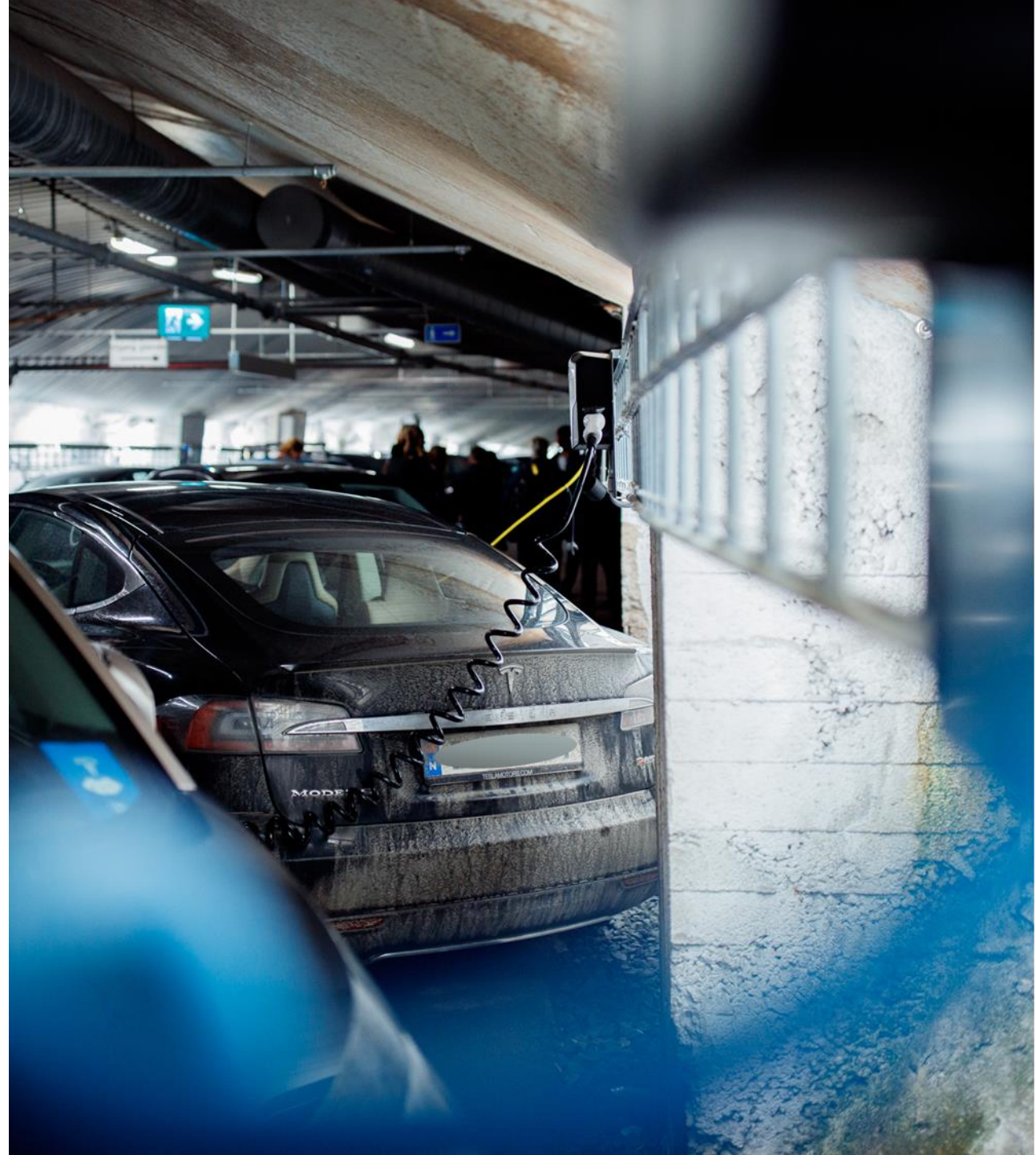

Bygg og anlegg

Elektrisk mobilitet

- ▶ Begrense parkering for personbil og legge til rette for parkering for miljøvennlige kjøretøy
- ▶ Krav til lademulighet ved nybygg og ombygging, alle biler skal være elektriske
- ▶ Krav til parkering for delebiler istedenfor private plasser
- ▶ Tilrettelegge for ladeinfrastruktur; buss og taxi
- ▶ Anskaffelser

Pilotby for utslippsfri tungtransport

- ▶ Fra Klimastrategien (2020)
- ▶ «Sammen med transportnæringen gjøre Oslo til en pilotby for utslippsfri tungtransport, og legge til rette for flere energistasjoner»
- ▶ 12 prosent el av nybilmarkedet i Oslo av lastebiler i 1. kvartal 2021

2016

Omsorgsbygg
etterspør fossilfri
byggeplass

2017

Oslo kommunes
byggeplasser fossilfri

2018

Eablering C40 Clean
Construction Forum
og Big Buyers
Initiative

2019

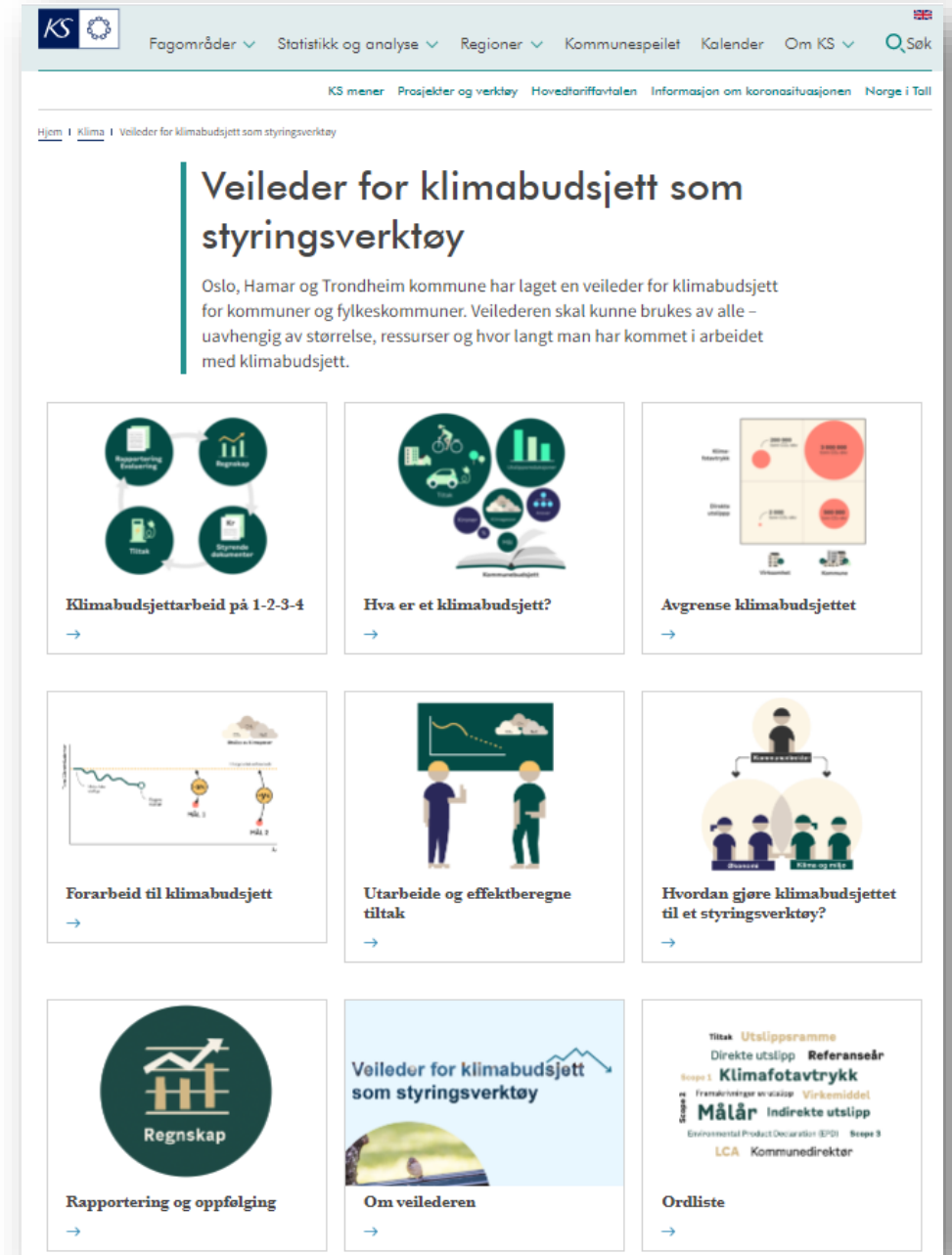
Standard klima- og
miljøkrav og
Pilotprosjekt
utslippsfri Olav Vsgt

2020

Krav PBE fossilfritt i
nye planer og på sikt
utslippsfritt

Veileder for klimabudsjett som styringsverktøy

<https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/klima/veileder-for-klimabudsjett/>

KS Fagområder Statistikk og analyse Regioner Kommunespeilet Kalender Om KS Søk

KS mener Prosjekter og verktøy Hovedtariffavtalen Informasjon om koronasituasjonen Norge i Tall

Hjem | Klima | Veileder for klimabudsjett som styringsverktøy

Veileder for klimabudsjett som styringsverktøy

Oslo, Hamar og Trondheim kommune har laget en veileder for klimabudsjett for kommuner og fylkeskommuner. Veilederen skal kunne brukes av alle – uavhengig av størrelse, ressurser og hvor langt man har kommet i arbeidet med klimabudsjett.

- Klimabudsjettarbeid på 1-2-3-4
- Hva er et klimabudsjett?
- Avgrense klimabudsjettet
- Forarbeid til klimabudsjett
- Utarbeide og effektberegne tiltak
- Hvordan gjøre klimabudsjettet til et styringsverktøy?
- Rapportering og oppfølging
- Om veilederen
- Ordliste

C40 med kontor i Oslo

- ▶ Andre byer vil lære av vårt arbeid blant annet på byggeplass og klimabudsjett
- ▶ Vi vil være testarena for nye løsninger
- ▶ Å lære – finne gode klimaløsninger, raskere, enklere og billigere
- ▶ Skape større markeder
- ▶ Påvirke

Oslo

Ser fram til videre samarbeid😊

Fullversjon av klimastrategien:

https://www.klimaoslo.no/wp-content/uploads/sites/88/2020/09/Klimastrategi2030_langversjon_web_en_keltside.pdf

Kortversjon:

https://www.klimaoslo.no/wp-content/uploads/sites/88/2020/09/Klimastrategi2030_kortversjon_web_en_keltside.pdf

Heidi Sørensen

Oslo

Utfordringsbildet

- ▶ Mobilitet på veg ut av korona
- ▶ Bilparken må skiftes ut.
- ▶ For nyttetransport er teknologien kommet kortere
- ▶ Gjennomgangstrafikk
- ▶ Netthandel
- ▶ Mangel på virkemidler
- ▶ God samhandling. Videre arbeid med felles areal og transportarbeid, trafikantbetaling og lading

Gange, sykkel,
kollektivtrafikk

Utslippsfrie
biler og
kollektivtrafikk

Utslippsfrie
varebiler og
fornybar
tungtransport

Oslo

Foto: Nils Getting Andresen

Skift

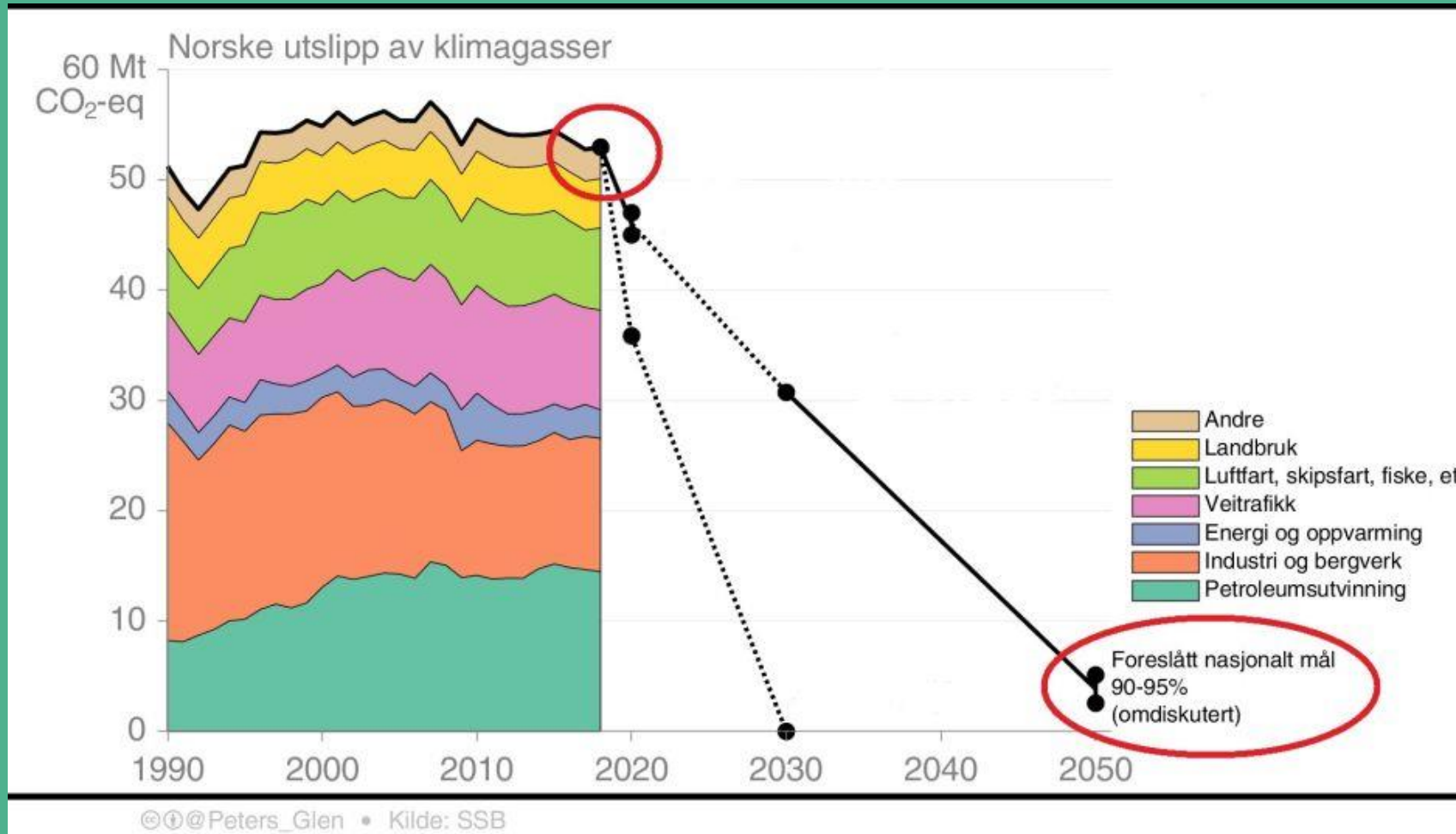
Næringslivets
klimaledere

Et utålmodig næringsliv trenger modige politikere!

Bjørn Kjærland Haugland

CEO Skift Næringslivets Klimaledere

Norge – fra festtaler til klimaledelse og handling?

IKKE KØDD
MED PLANETEN
VÅR

IKKE ØDELEGG
FRAMTIDEN
VÅR

DET ER
INGEN
PLANET B

DERES IGNORANSE
ER VÅR
DØDSDOM

Hvorfor Studere
TIL EN
FREMTID VI
IKKE HAR!?

RENTIDEN?

DINOSAUREN
ER DØDE DE
VI STREIKER TID
FORDI DET IKKE ER
VITET Å GÅ PÅ SKOLE OG
VI VOKT HÅRER

VI STREIKER TID
FORDI DET IKKE ER
VITET Å GÅ PÅ SKOLE OG
VI VOKT HÅRER

WHY GREEN
DO YOU WANT
TO SEE?

OUR PLANET IS
GETTING HOTTER
THAN SHAMME
THE MENSES

MISSING OUR
LESSONS
SO WE CAN
CH

WHY THE
FUCK ARE WE
TUDING FOR A
FUTURE
WE WONT EVEN HAVET

Skift

Næringslivets
klimaledere

© sebastiandahl.com

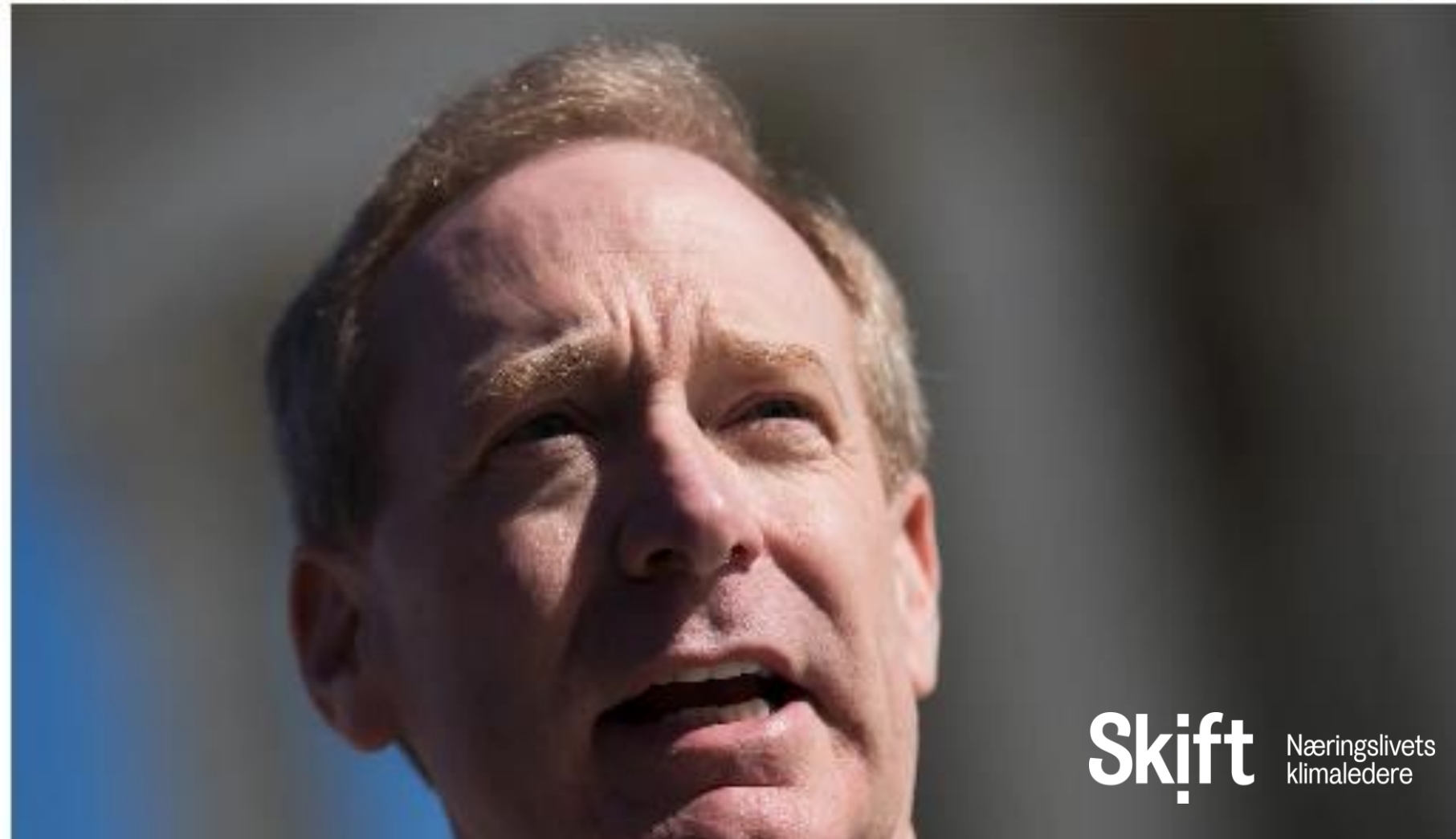
Von der Leyen: 'Green Deal is our man-on-moon moment'

Microsoft's newest 'moonshot' would make it carbon negative by 2030 – and eventually remove all of the carbon it has emitted since it was founded in 1975 from the environment

Ashley Stewart Jun 16, 2020, 6:30 PM

Skift Næringslivets
klimaledere

Hva trenger et utålmodig næringsliv av modige politikere?

E24!

AKSJELIVE

BØRS

E24+

TIPS OSS

Søk

DET GRØNNE SKIFTET

Norske byer som testarena for ny teknologi – nå har Bergen en stor mulighet

Utviklingen på Dokken kan styrke hele sentrum – og byutviklingsprosjektene som allerede er kommet langt i planleggingsfasen på Laksevåg, vil styrke denne sentrumsutviklingen betydelig. Nå vil vi ha tilbake Laksevågfergen med ny, kortreist teknologi som passer Bergen og utviklingen på Dokken perfekt.

erekraftig
Valg

Skift Næringslivets
klimaledere

Hva trenger et utålmodig næringsliv av modige politikere?

1. Narrativ & mål

2. Regulering

- bygg, mobilitet og ressurseffektivitet, energi & avfall

3. Innkjøp

- gronneinnkjop.no, circularbusiness.no

4. Testarena

5. Dialog

agder energi ARNTZEN DE BESCHE asplan viak BERGEN NÆRINGSRÅD Coca-Cola EUROPEAN PARTNERS Deloitte. DNV·GL

 econa ELEKTROFORENINGEN EKSPORTKREDITT Export Credit Norway Finans Norge Flol:l FORMUES-FORVALTNING

Fremtind GK JERNIA KBN Den norske stats kommunalbank KLP NorgesGruppen

 mesta Microsoft Multiconsult NITO Norconsult Laerdal helping save lives

 OBOS posten pwc RENAS Norges ledende EE-returselskap Ruter# Schibsted

SpareBank 1 Statkraft STATSBYGG storebrand Snøhetta

SWECO   telenor Telia Norge UM OE VEIDEKKE WWF ZERO

I klimakappløpet er alle jobber viktige jobber

Et utålmodig næringsliv trenger modige politikere!

Skift

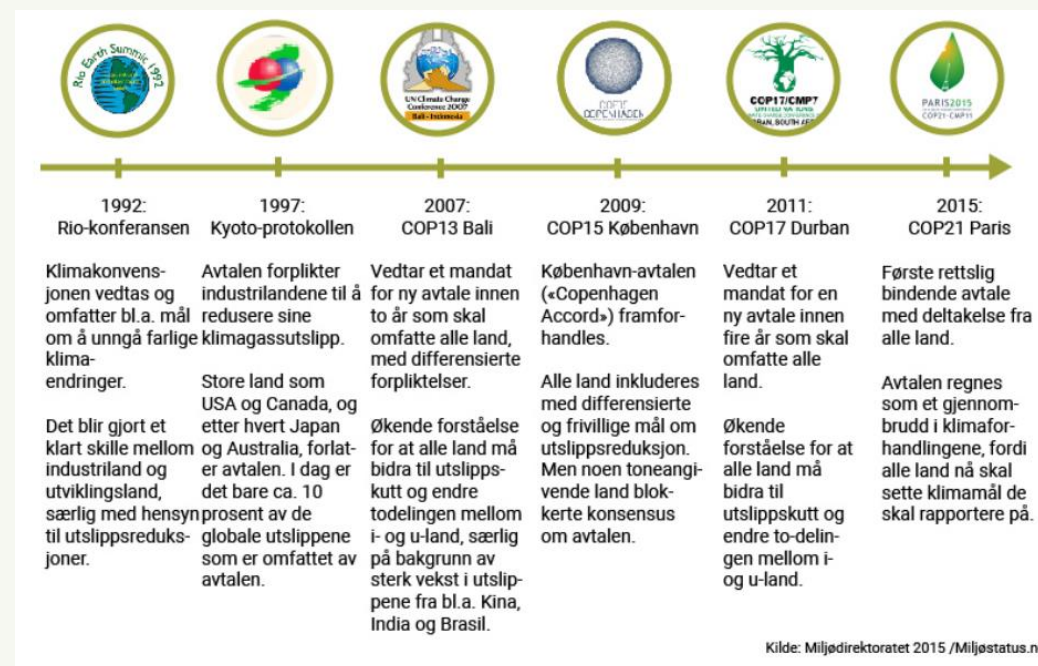

Bærum kommunes klimagassutslipp

Kommunestyreseminar Klimastrategi 28.04.2021

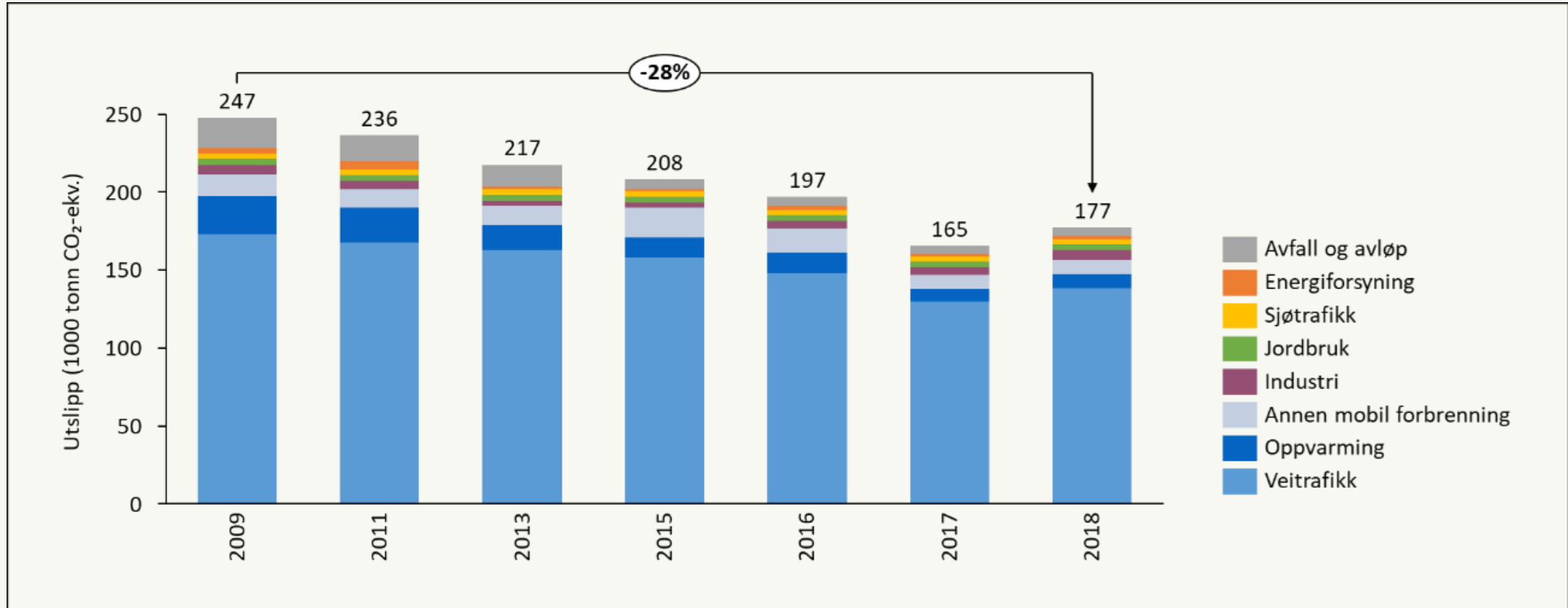
Innledning

- Nasjonale målsetninger legger føring for kommunene om utslippsreduksjon
- Utslippstall fra Miljødirektoratet er supplert med spesifikke data for utvalgte sektorer
- Utviklet trendbaner basert på eksisterende statistikk
- Tiltaksanalyser og utslippsscenarioer med nasjonale tiltak
- Kan vi nå 40% reduksjon innen 2030? Hva med 50%? 65%? 85%?

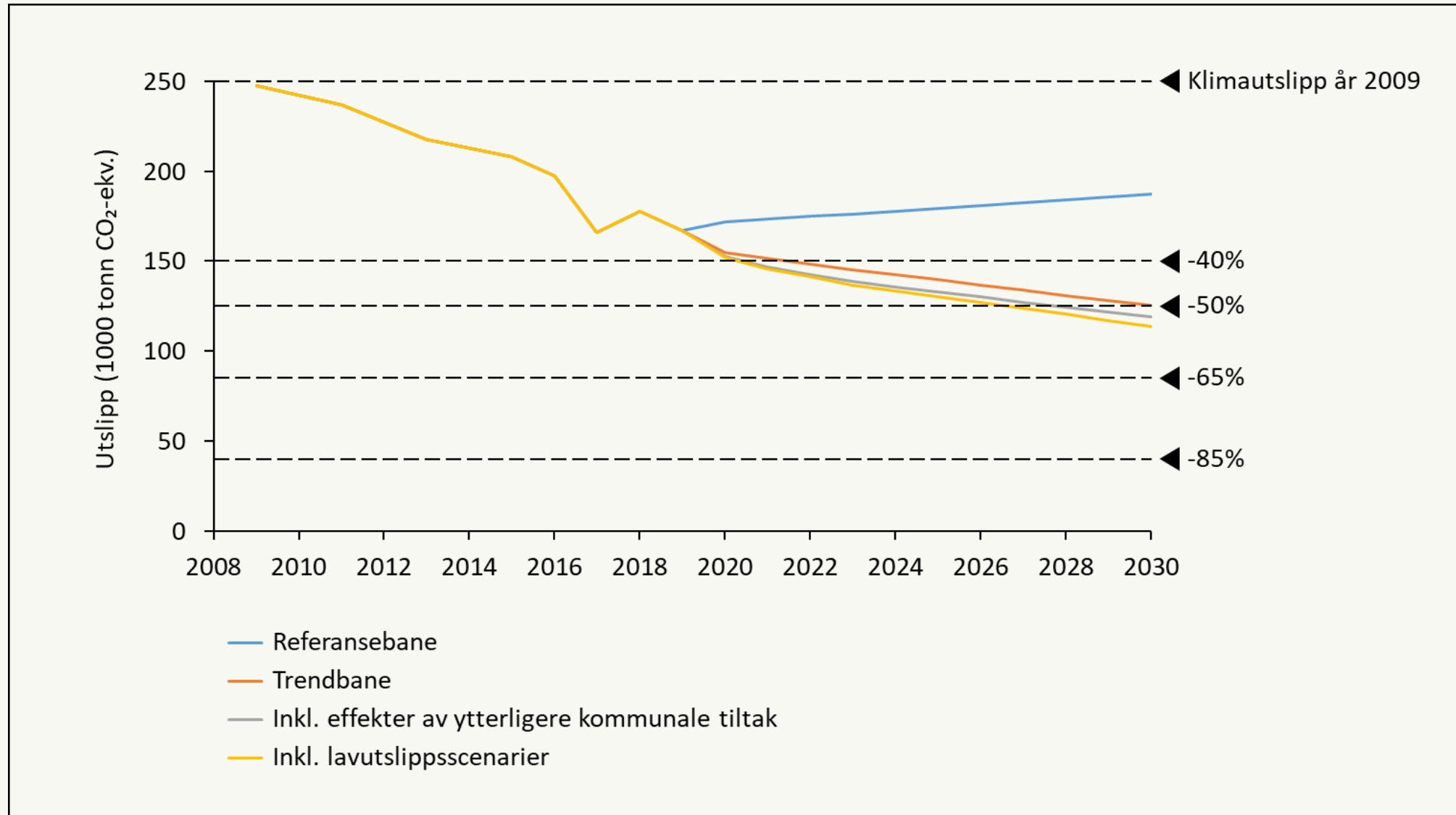

Dagens klimagassutslipp i Bærum kommune

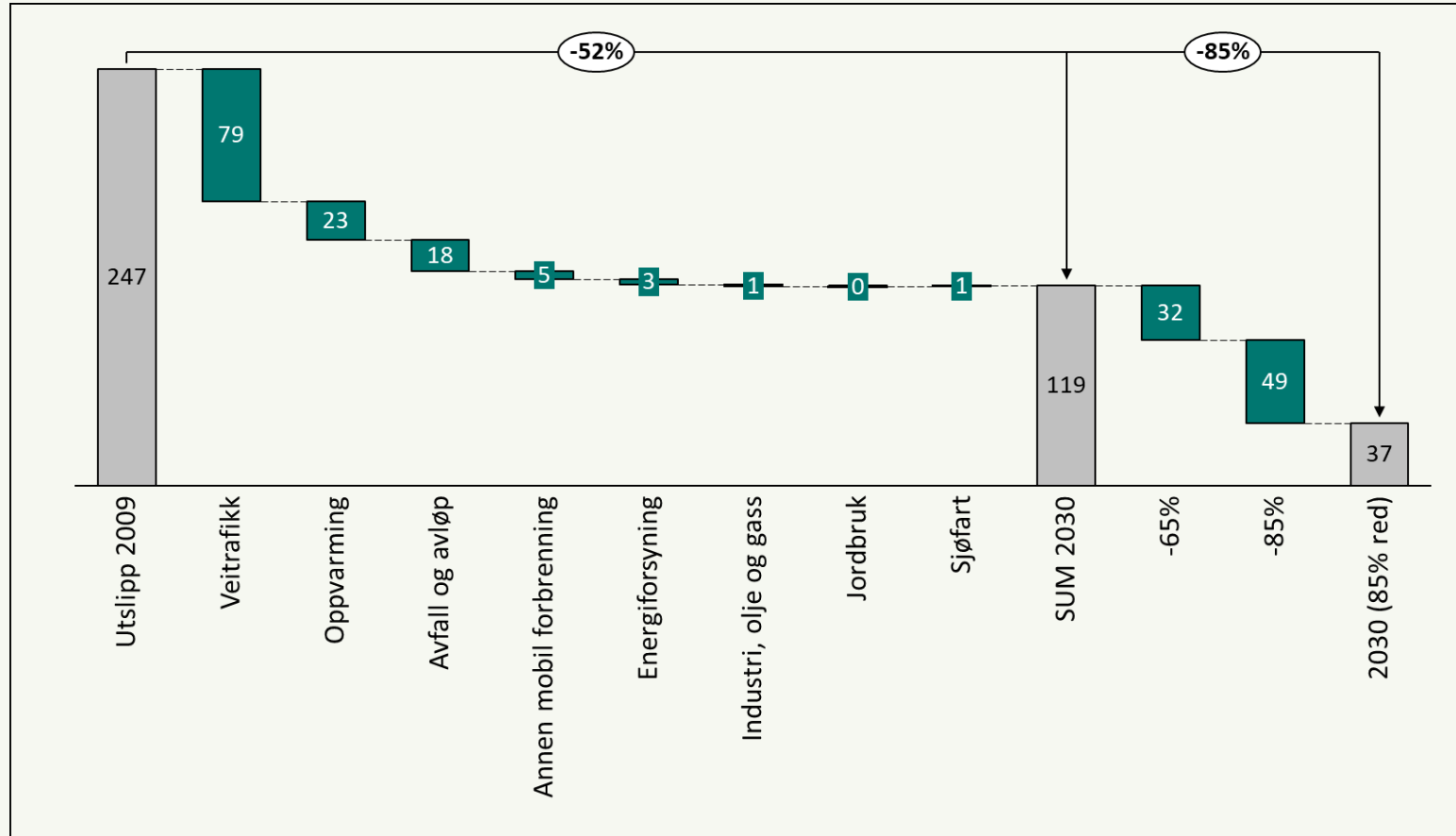

Oppsummering

Oppsummering, med ytterligere kommunale tiltak

Forutsetninger for ytterligere	Tiltak	Reduksjon i bilreiser (eks. fra andre utredninger)	Premisser og barrierer
Nå nullvekstmålet for personbiler Reduksjon: 12.000 t CO2e 30% økning i fremskrivninger	<u>Parkering</u> - Økte p-takster - Redusere antall p-plasser - Utvide områder med p-takst - Beboerparkering	Høy >5% færre bilreiser Lav <1 % færre bilreiser	<ul style="list-style-type: none"> • Jo større andel av reisene som rammes, desto større effekt • Avgrensede tiltak (for eksempel fjerne p-plasser i enkelte områder) får lav effekt totalt, men kan likevel være effektivt for å redusere bilreiser lokalt
	<u>Arealplanlegging</u> - Fortetting i sentrum - Flytte arbeidsplasser	Høy > 1,5 % færre bilreiser Lav < 0,5% færre bilreiser	<ul style="list-style-type: none"> • Effekten begrenset av tidsperspektivet • Bør igangsettes selv om de i mindre grad bidrar til kortsiktige mål
	<u>Sykkel</u> - Utvidet infrastruktur	Høy > 1,5 % færre bilreiser Lav < 0,5% færre bilreiser	<ul style="list-style-type: none"> • I områder med lav sykkelandel er effekten på bilreiser begrenset - først og fremst et viktig tiltak for å øke sykkelandelen
	<u>Kollektivtiltak</u> - Redusert takst - Bedre fremkommelighet - Økt frekvens	Høy >5 % færre bilreiser Lav <0,5% færre bilreiser	<ul style="list-style-type: none"> • Hvilke kollektivtiltak som gir størst effekt avhenger av hvor stor del av reisekostnaden takst/frekvens/forsinkelser utgjør • Effekten på bilreiser er større i områder hvor kollektivandelen er høy
	<u>Bompenger</u> - Økte bomtakster - Nye bomsnitt	Høy > 4 % færre bilreiser Lav < 2 % færre bilreiser	<ul style="list-style-type: none"> • Jo større andel av reisene som rammes, desto større effekt • Effekten begrenses av økende elbilandel så lenge disse har rabatt

Hovedfunn:

- Det kreves kraftige tiltak for å nå ambisiøse mål om reduksjon i biltrafikk
-
- Restriksjoner på bilbruk (bom- og parkeringstiltak) er de mest effektive tiltakene for å redusere bilreiser
- Disse bør kombineres med tiltak som bedrer konkurranseforhold for alternative transportformer, selv om disse isolert sett kan ha liten effekt på bilreiser
- Fortetting gir først effekt på lang sikt, men bør igangsettes selv om de i mindre grad bidrar til kortsiktige mål
- Pandemien gjør at vi kan forvente en langsiktig reduksjon i bilreiser, i hovedsak pga økt bruk av hjemmekontor

Forutsetninger for beregnet reduksjon	Tiltak	Ytterligere utslippsreduksjon for å nå 65% reduksjon	Premisser og barrierer
70 % av nye anleggsmaskiner er elektriske i 2030	<p>Krav til nullutslippsteknologier i kommunale bygge- og anleggsprosjekter er en svært viktig driver</p> <p>Tilskudd til kartlegging av muligheter for bruk av elektriske maskiner kan gi bedre tilrettelegging</p>	Allerede inkludert i lavutslippsscenario	<ul style="list-style-type: none"> • Har så langt vært begrenset etterspørsel etter større elektriske maskiner internasjonalt • Batterielektrisk drift er kun hyllevare for de minste maskinene per i dag • Kostnad – Større batterielektriske anleggsmaskiner må bygges om fra dieseldrift, og har 3-4 ganger høyere investeringskostnad enn dieseldrevne, på gr. Små batterielektriske maskiner har ingen vesentlig merkostnad • Tilgang på tilstrekkelig antall maskiner er like viktig som at det finnes batterielektriske modeller på markedet for å oppnå utslippskutt • Lettere å legge til rette for elektrisk drift i prosjekter med liten geografisk utstrekning • Begrenset driftstid, sammenliknet med dieseldrevne modeller, er en betydelig praktisk barriere

- Hovedfunn:**
- Større batterielektriske maskiner forventes ikke å være hyllevare på kort sikt, og må bygges om
  - Betydelig merkostnad i innkjøp av større elektriske maskiner ansees som viktigste barriere per i dag
  - Tilrettelegging for tilgang til ladeinfrastruktur og byggestrøm er en viktig forutsetning for at elektriske maskiner kan tas i bruk. Betingelser god planlegging. Tilskudd til kartlegging kan være viktig.
  - Tiltaket i Klimakur er ambisiøst og betinger at kommunen tar i bruk virkemidler for å overkomme økonomiske barrierer
  - **Bærum kommune kan spille en viktig rolle for at man oppnår 70 % markedsandel for nye anleggsmaskiner i 2030**

Forutsetninger for videre reduksjon	Tiltak	Ytterligere utslippsreduksjon for å nå reduksjon	Premisser og barrierer
<p>Varebiler: 100 % av nye lette varebiler er elektriske i 2025</p> <p>100 % av nye tyngre varebiler er elektriske i 2030</p>	<p>Nasjonale økonomiske insentiver er absolutt største bidragsyter for både varebiler, lastebiler og personbiler</p> <p>Støtteordninger for ladeinfrastruktur for næringsvirksomhet</p>	<p>5 690 tonn CO2 ekv. (2,3% reduksjon i 2030.)</p> <p>Tilsvarende en nullutslippsandel på 37 % i 2030.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Varebiler vil kunne fullt ut konkurrere med fossil på rekkevidde først i 2025. Kostnader - spesielt høye merkostnader for tunge varebiler, mangel på avgifter for varebilsalg gjør at avgiftsfritak ikke er like effektivt som for personbiler. Reguleringer - Maks tillatt egenvekt er 7,5 tonn for varebiler. Elektriske varebiler er tyngre enn konvensjonelle varebiler.
<p>Lastebiler 50 % av nye lastebiler er elektriske eller hydrogendrevne i 2030</p>	<p>Krav til nullutslippsteknologier i transport ved innkjøp av varer i kommunens virksomhet</p> <p>Tilrettelegge for ladeinfrastruktur for lastebiler</p>	<p>8 502 tonn CO2 ekv. (3,4 % reduksjon i 2030)</p> <p>Tilsvarende en nullutslippsandel på 15 % i 2030</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kostnad - Investeringskostnaden for en elektrisk lastebil er i dag minst dobbelt så høy som for en konvensjonell lastebil. Regulatoriske barrierer må trolig bygges ned for å gjøre arealer tilgjengelige for ladeinfrastruktur og for å godkjenne selve kjøretøyene
<p>Personbiler 100 % av nye personbiler er elektriske i 2025.</p>	<p>Tilrettelegge for ladeinfrastruktur for personbiler</p>	<p>9 838 tonn CO2 ekv. (4 % reduksjon i 2030)</p> <p>Tilsvarende en nullutslippsandel på 75 % i 2030</p>	<ul style="list-style-type: none"> Dagens gunstige betingelser for bruk og kjøp av elbiler må beholdes frem til 2030. Utviklingen i elbilteknologi må fortsette i hurtig tempo Ladeinfrastrukturen må forbedres videre
<p>Hovedfunn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Måloppnåelse er i stor grad avhengig av at statlige virkemidler videreføres og forsterkes for både varetransport og personbiltransport. Kommunen må være tidlig på plass for å regulere tomter til ladeinfrastruktur for lastebiler. Nullutslippslastebiler vil ha et helt annet behov for arealbruk - lastebiler som i dag står langs veikanten vil trenge natlading. Støtte til ladeinfrastruktur for vare- og lastebiler må være avklart lenge før selve kjøretøyene fysisk anskaffes. I dagens støtteordning for elektriske varebiler er rekkefølgen motsatt. Man må der ha fått varebilene levert før man kan søke støtte og gå i gang med å etablere ladeinfrastruktur. En signifikant del av godstransporten i Norge skjer for det offentlige. Krav til nullutslippsteknologi ved vareleveranser er et viktig virkemiddel som kommunen vil måtte benytte seg av. <p>Bærum kommune kan redusere direkte utslipp med ytterligere ca 9,7% tilsvarende 24.000t CO2e</p>			

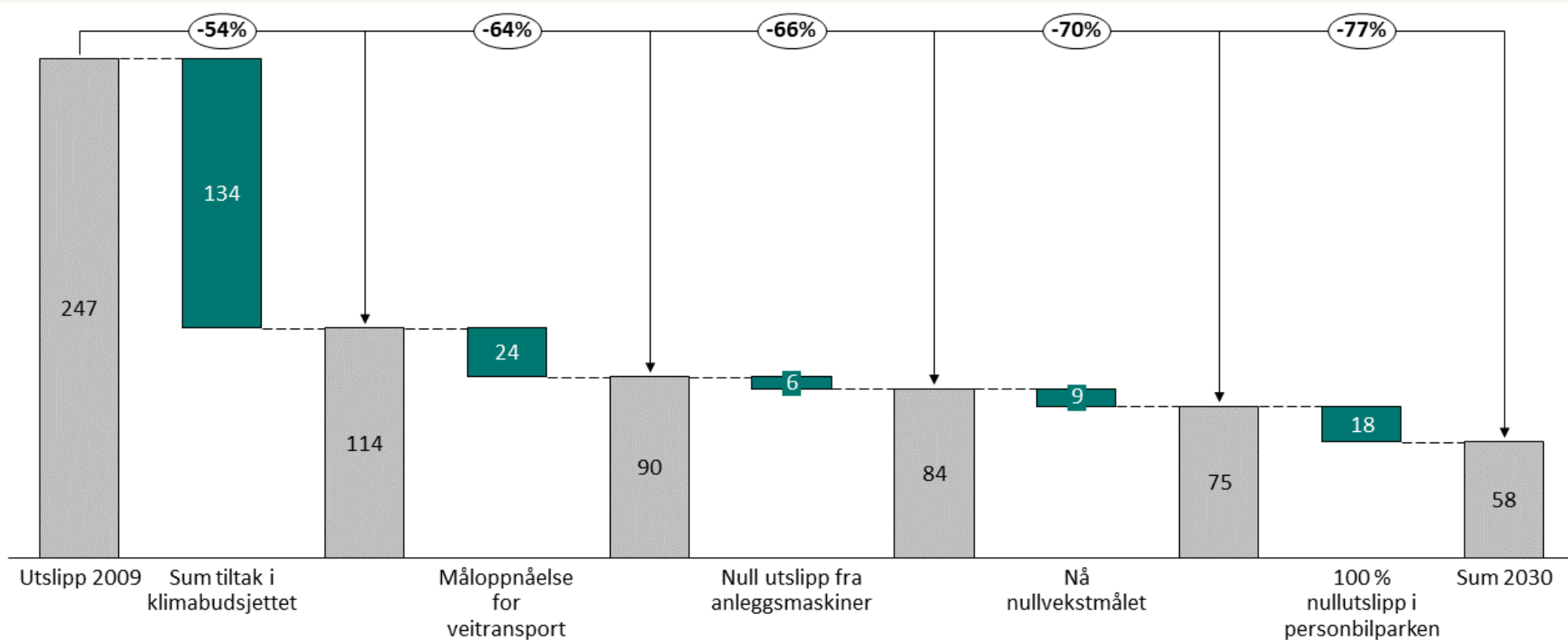
Nås NTP-målene?

- Nybilsalget ligger ikke an til å nå forutsetningene fastsatt i NTP.
- Inkludert ladbare hybridbiler og biogasslastebiler er måloppnåelsen bedre, men disse teknologiene vil ikke i seg selv oppnå hele potensialet for reduksjon.

Andel nysalg av nullutslippsbiler i 2020		Personbiler	Varebiler	Lastebiler
Målsetning NTP, nybilsalg i 2020		50 %	10-25 % (forskjellig for tunge og lette varebiler)	1 %
	Norge	53 % (63 %)	8 %	0,4 % (2 %)
Nybilsalg 2020 (inkl. 50% av ladbar hybrid og biogass for lastebil i parentes), SSB	Viken	46 % (58 %)	6 %	0,6 % (4 %)
	Bærum	39 % (61 %)	6 %	0,2 % (2 %)

Samlet reduksjonspotensiale

- Alle tiltak utover 54 % reduksjon anses som usikre og svært ambisiøse å oppnå.
- Høyere andel nullutslippsbiler gir lavere besparelser ved oppnåelse av nullvekstmålet.

Sirkulærøkonomi i praksis

Erik Osmundsen

Konsernsjef i Norsk Gjenvinning

Hvem er vi og hva gjør vi?

- Norsk Gjenvinning er **Norges ledende gjenvinningselskap**
- Vi er ~1750 mennesker som samler inn **25%** av avfallet og gjenvinner **95%**, og således jobber beinhardt med å **løse to store miljøproblemer**: verden flyter over av avfall, og vi har ikke nok ressurser
- Ipsos: **11. beste omdømme** av alle bedrifter I Norge, Nr. 1 på miljø

Enorm forandring i NGs forretningsmodell over ~10 år

«Søppeltransportør»

Avfall var et problem vi måtte bli kvitt

«Råvareleverandør»

Avfall er en ressurs, en resirkulert råvare som selges i internasjonale markeder

«Kompetansebedrift»

Kunnskap om kunder, materialer, og industrielle gjenvinnings- prosesser

Sirkulærøkonomi i praksis

- Materialer 45% av totale globale utslipp*
- **Eks: Gips til gips, det er sirkulært i praksis**
- Hva kan vi lære av gips for å virkeliggjøre sirkulærøkonomien?

Problemfraksjonen gips

Potensiale til å være evig gjenvinnbart, men i stedet:

- Råvaren hentes fra gruver i Europa
- Gipsavfall utgjør 25-30% av alt avfall fra nybygg
- Dispensasjon fra deponiforbud pga «manglende nedstrømløsning»

Sats på **ny teknologi** for å skape god kvalitet - **Gips til Gips**

Innsamling av avfallsgips

Produksjon av resirkulert gipspulver

Produksjon av nye gipsplater

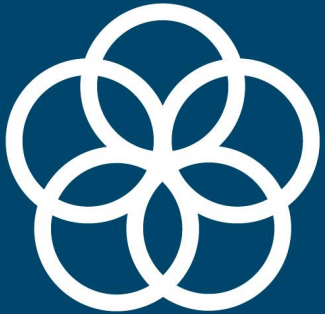
VEDAL

NORGIPS

17 SAMARBEID
FOR Å NÅ MÅLENE

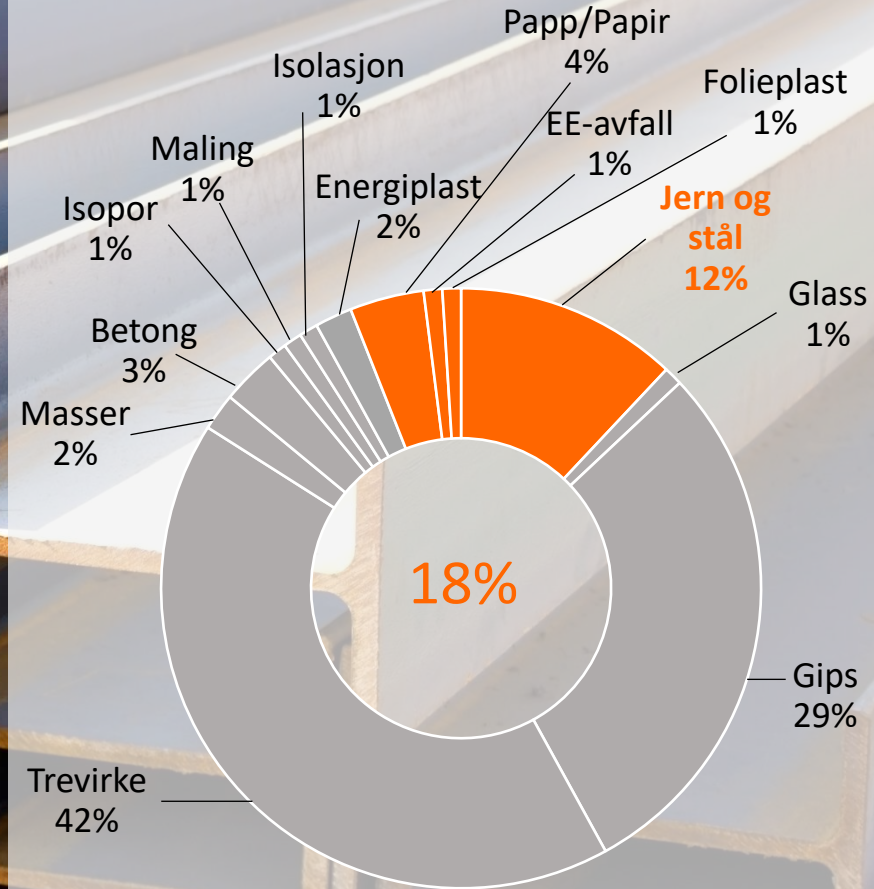

1. Fokuser på **sluttkundens behov**

2. Gjør sortering lønnsomt for «**leverandøren**»

3. Sats på **ny teknologi** for å skape kvalitet

4. Finn kraften til å **endre spillereglene**

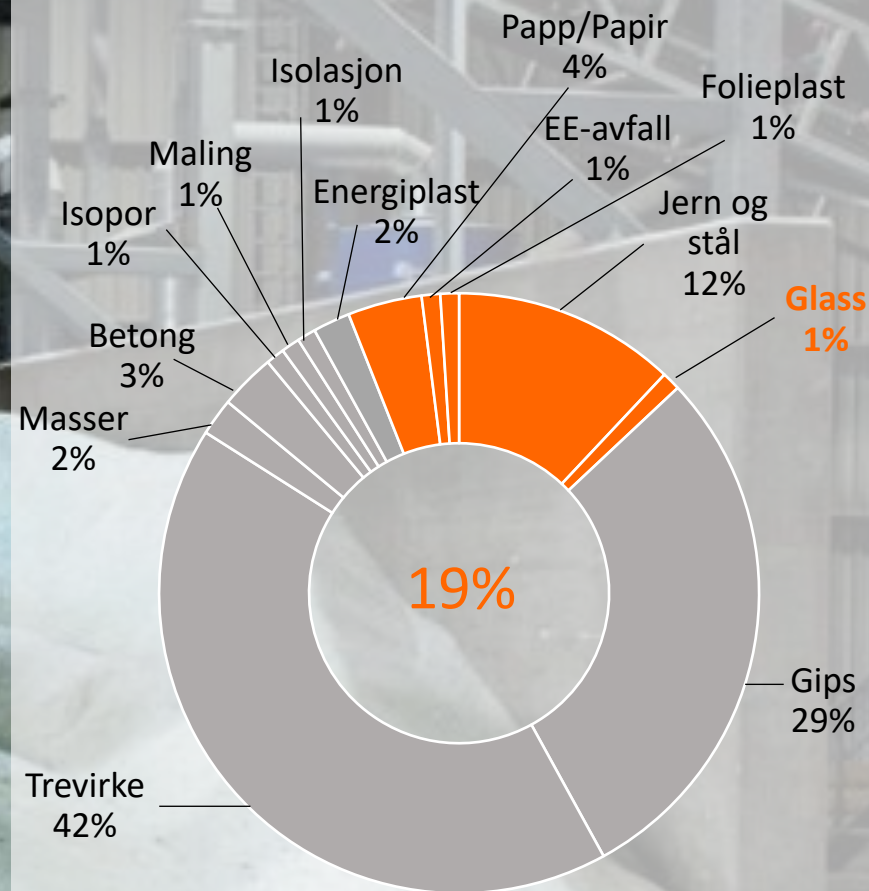

Stål: 100% gjenvinning, men behov for mer upcycling

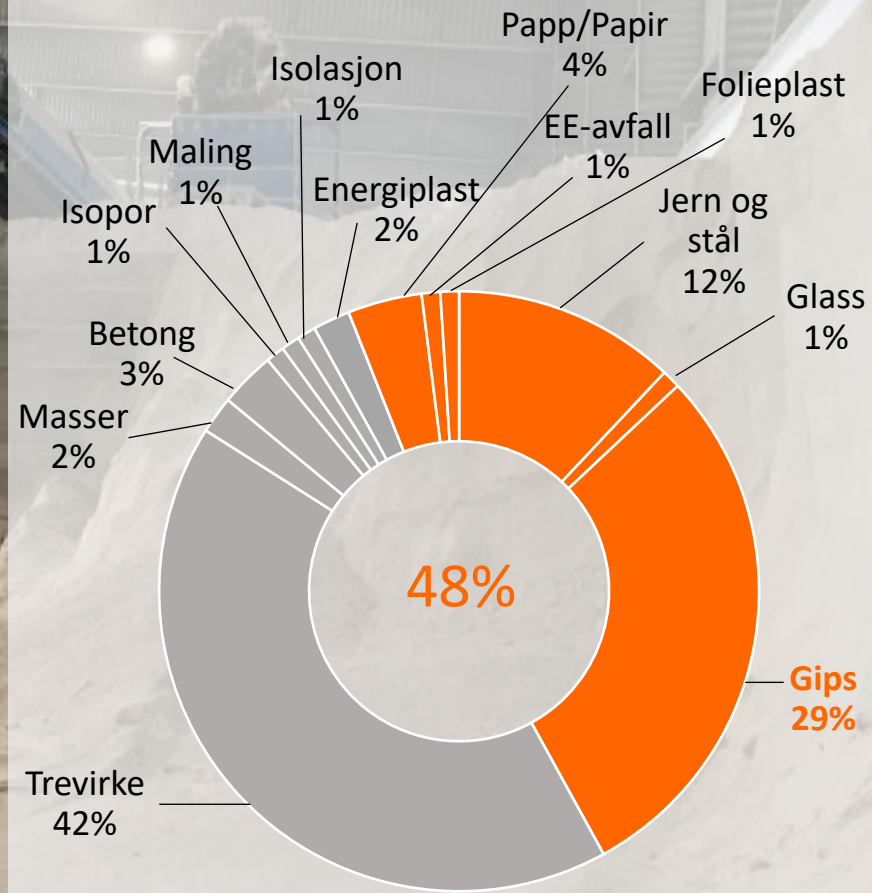
Vinduer: 5 år med Glava isolasjon

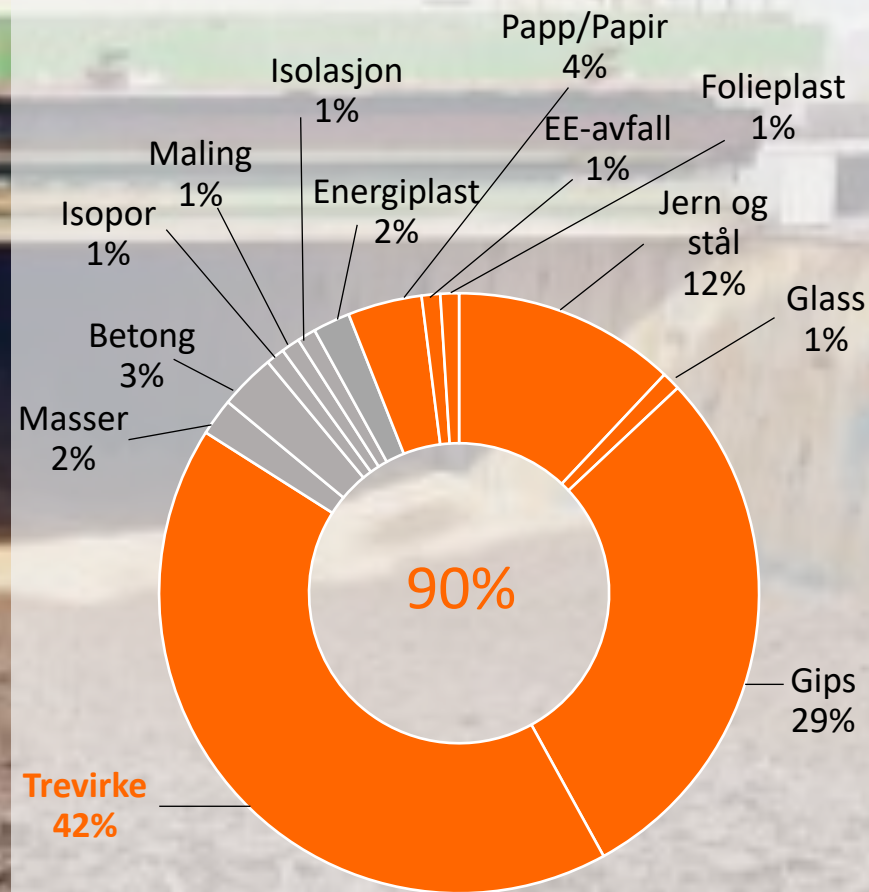
Gips: nye gipsplater

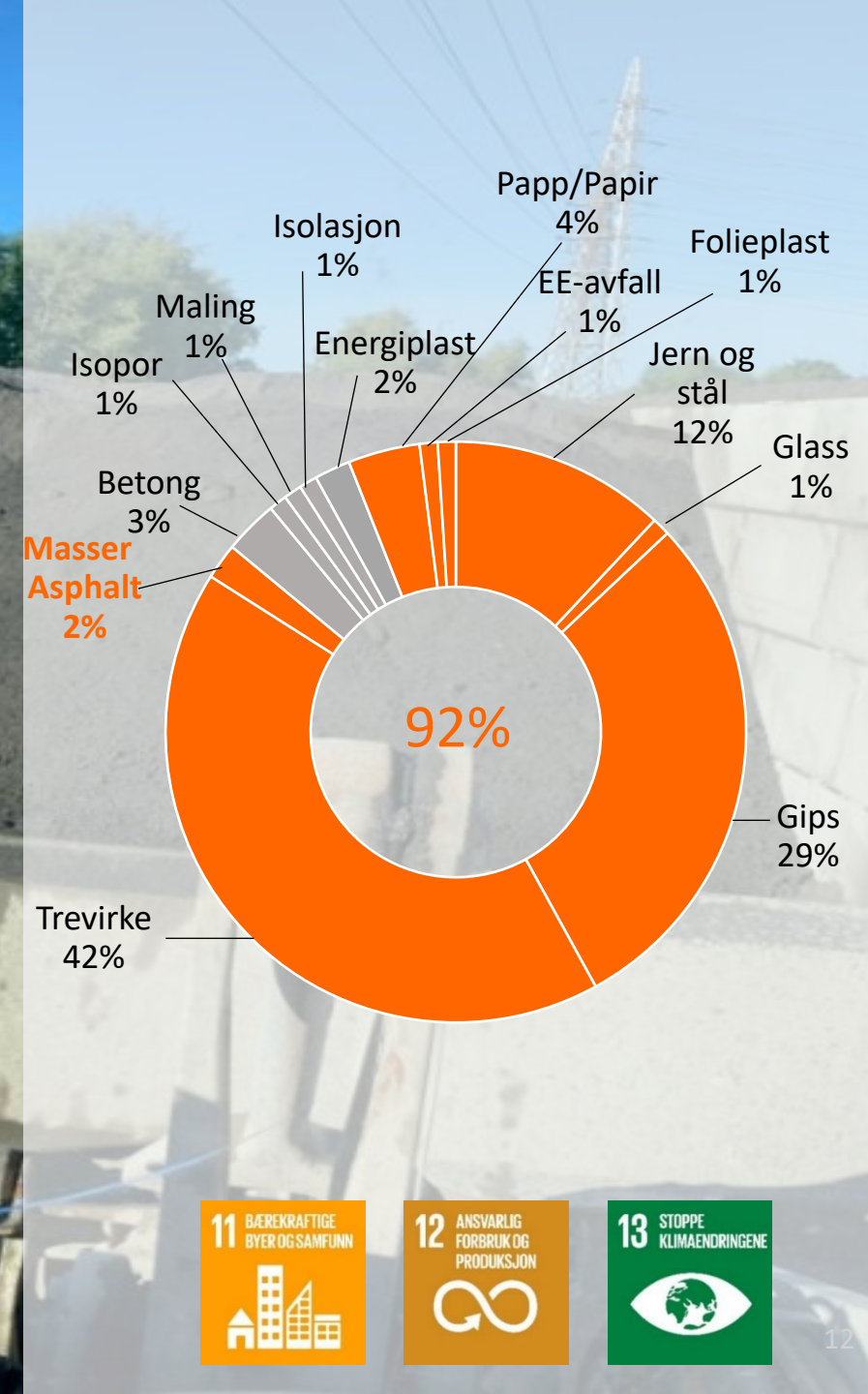

Treavfall: til møbler og nye plater

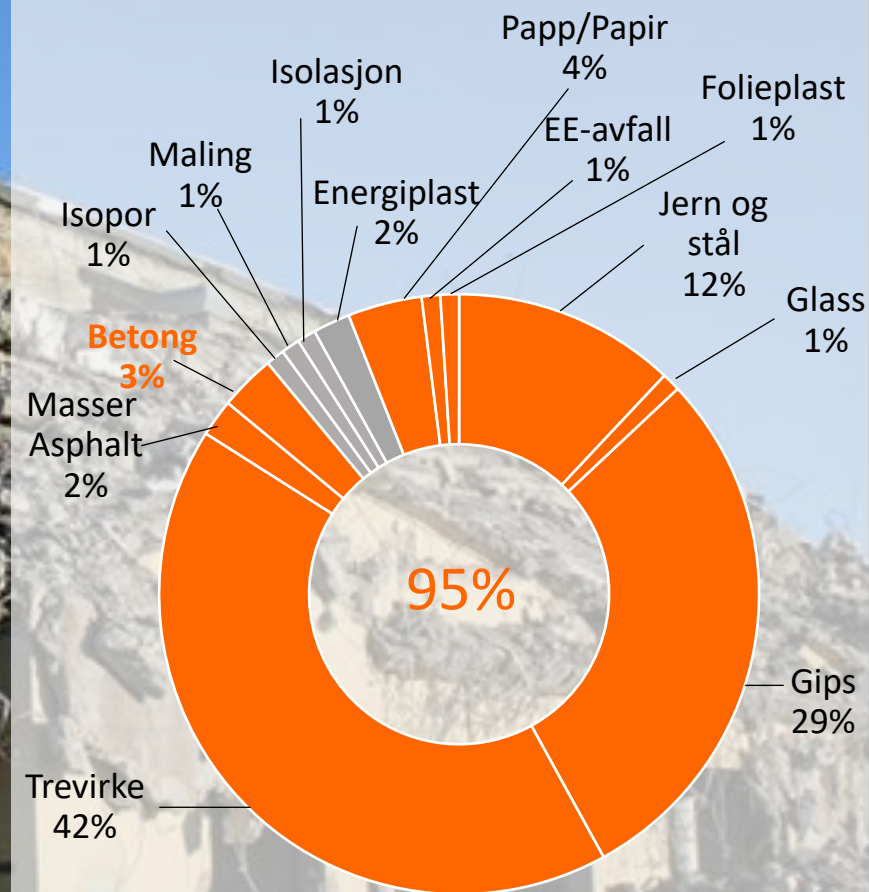
Asfalt:
til ny asfalt

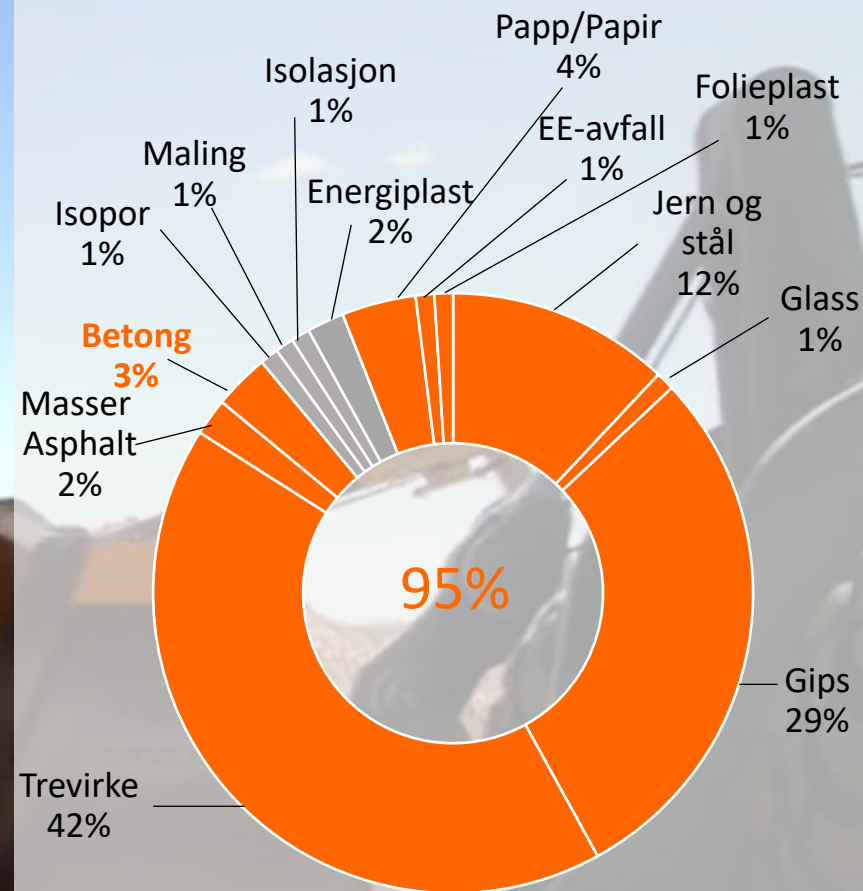
Betongavfall:
Gjenvinnes til **ny betong og fyllmasser**

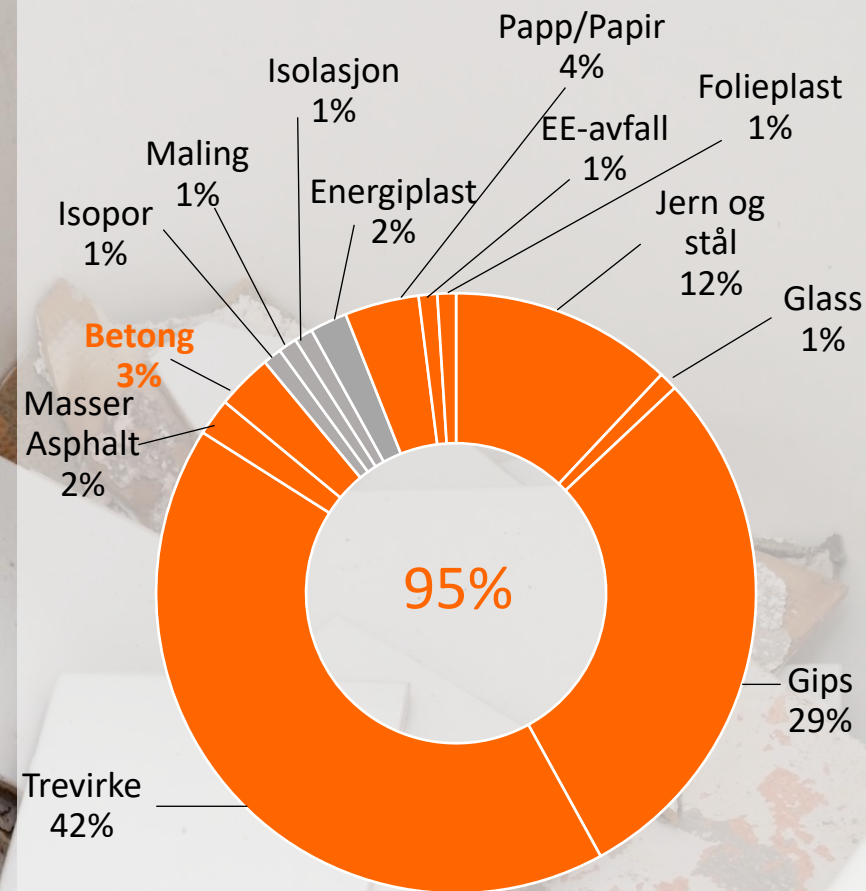

Tegl: gjenvinnes og brukes til grønne tak, eller **ombrukes** som hel stein

Porselen og keramikk gjenvinnes til nye produkter til bygg og industri

Hva dreier
dette seg
egentlig om?

Bærekraft =
Konkurranseskraft!

Konkurranseskraft for kunder og leverandører

Oppstrøms i verdikjeden

Nedstrøms i verdikjeden

NORGIPS

Sirkulærøkonomi gjennom partnerskap med de mest ambisiøse aktørene i verdikjeden

NESPRESSO

Våre kapsler kan gjenvinnes til brusbokser, sykler, datamaskiner, den fargede siden på våre Pixie-maskiner og til nye kapsler.

Tre **konkrete endringer** som bør på plass

- Fjerne flaskehalsene som det offentlige er ansvarlig for
- Innkjøpspolicies endres fra «kun» Co2 til å inkludere sirkulærøkonomi
- Stille og følge opp krav

Kan for eksempel utøves gjennom å stille konkrete, og gradvis økende, krav

TREPLATER, F.EKS. SPON:

Andel resirkulert treavfall:

10% i 2021

20% i 2023

30% i 2025

50% i 2030

GIPSPLATER:

Andel resirkulert gipspulver:

20% i 2021

30% i 2023

50% i 2030

OMBRUK AV STÅL:

Krav om ombruksvurdering
før utvikling av eiendom

Utvikle målrettet **støtteprogram**
for utvikling av prosedyrer for **re-
sertifisering**

Slutte å omtale ombruk som én
sekkepost – se på
enkeltmaterialer der det er mulig

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

Nøkkelspørsmål:

- Hvordan kan Bærum kommune benytte sin posisjon til å bli en katalysator for sirkulærøkonomi?
- Hvordan kan Bærum jobbe for at ulike næringsaktører skal bli mer bærekraftige/konkurranseskraftige?
- **Hva kan vi gjøre sammen som virkelig gjør en forskjell?**

**DET FINNES
IKKE SØPPEL
MER.**

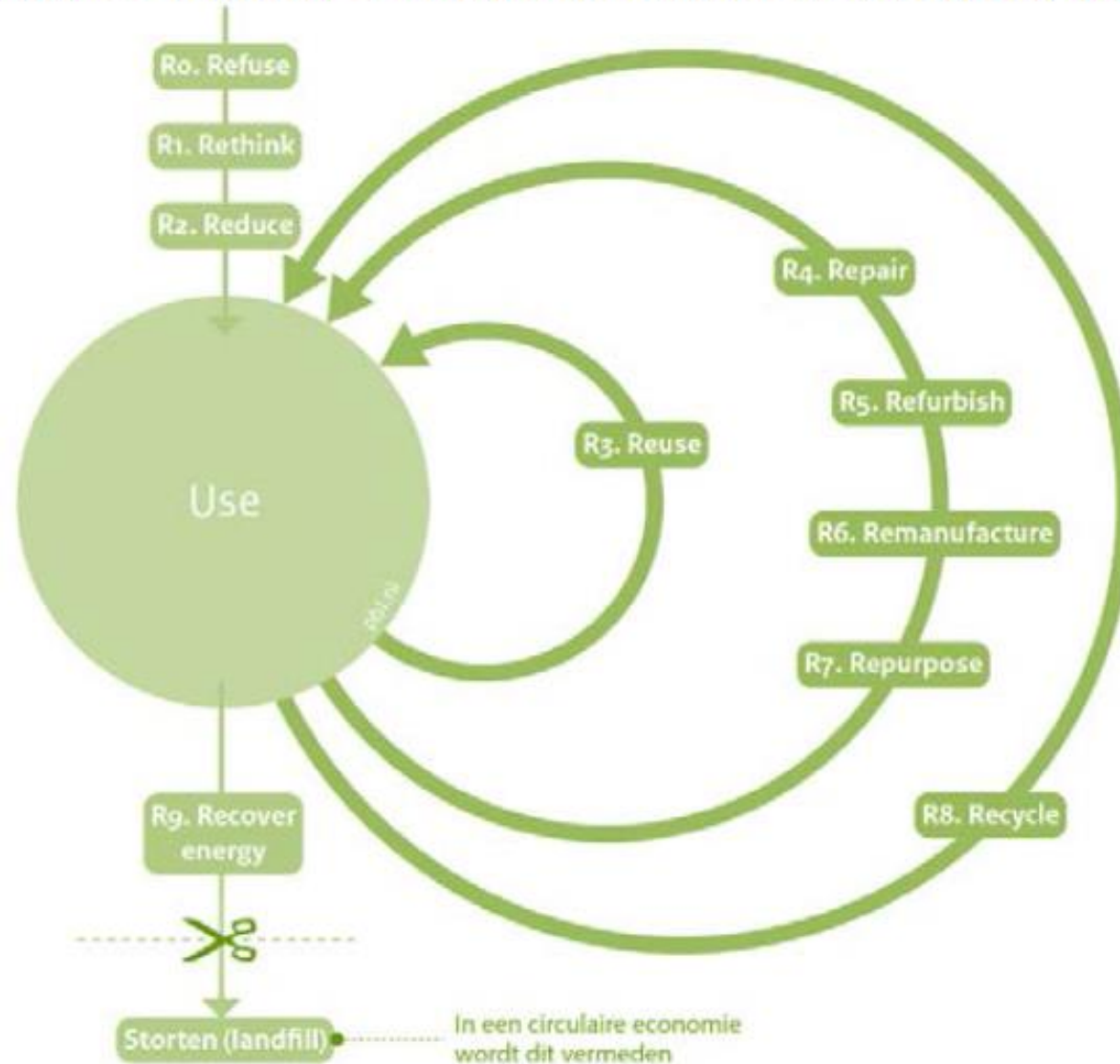

ARBEIDSPLASSER I SIRKULÆRE VERDIKJEDER – POTENSIALET I ULIKE SEKTORER

Kirsten S. Wiebe, Vibeke Nørstebø, Susie Jahren, Tina Andersen, Tuva Grytli,
Fabian Aponte, Gerardo Perez-Valdez, Ulf Johansen

Figure 1: a circular economy is about more than recycling (generic view by PBL)¹¹

AVFALLSHIERARKIET

Avfallsforebygging

Hindre at avfallet oppstår

Ombruk

Bruke gjenstander om igjen

Materialgjenvinning

Bruke materialer fra avfall til å lage nye produkter

Energiutnyttelse

Brenne med energiutnyttelse

Sluttbehandling

Brenne uten energiutnyttelse
Legge på avfallsdeponi

repair & share

Circular consumer

refuse & rethink

reuse & repurpose

Circular producer

recycle

Kilde: Miljødirektoratet 2016 / Miljøstatus.no

Den sirkulære forbrukeren 2030

Lengre levetid, mer leie og reparasjon av elektronikk, klær og møbel

Forbrukerne sparer penger som brukes på andre tjenester.

→ 20 000 nye jobber

15 000 Mill.

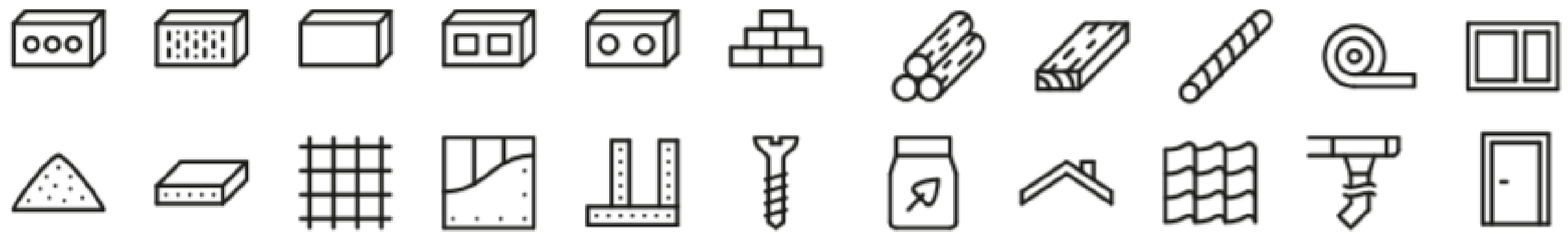

Et sirkulært Norsk BAE sektor

6300 Mill.

7700 Mill.

Nye arbeidsplasser i den norske sirkulære fremtiden

Ca. 10 %
i IKT og finans

Ca. 25 %
i varehandel inklusiv
transport og logistikk

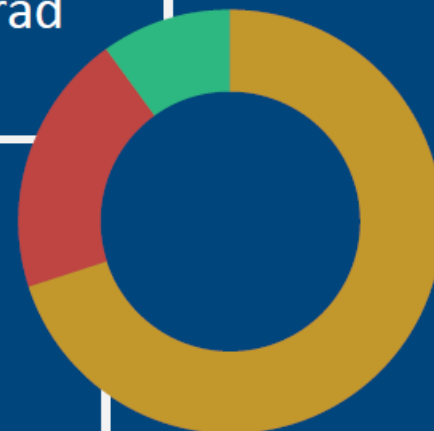
Ca. 60 %
i ulike tjeneste-
ytende næringer
slik som reparasjon

Ca. 10 %
høyere
utdanning med
høyere grad

Ca. 20 %
høyere
utdanning med
lavere grad

Ca. 70 %
fagutdanning

Report no. 2020:00416 - Open

Study of the potential for reduced greenhouse gas emissions and the transition to a low-emission society through circular economy strategies

Authors

Susie Jahren, Vibeke S. Nørstebø, Moana S. Simas and Kirsten S. Wiebe

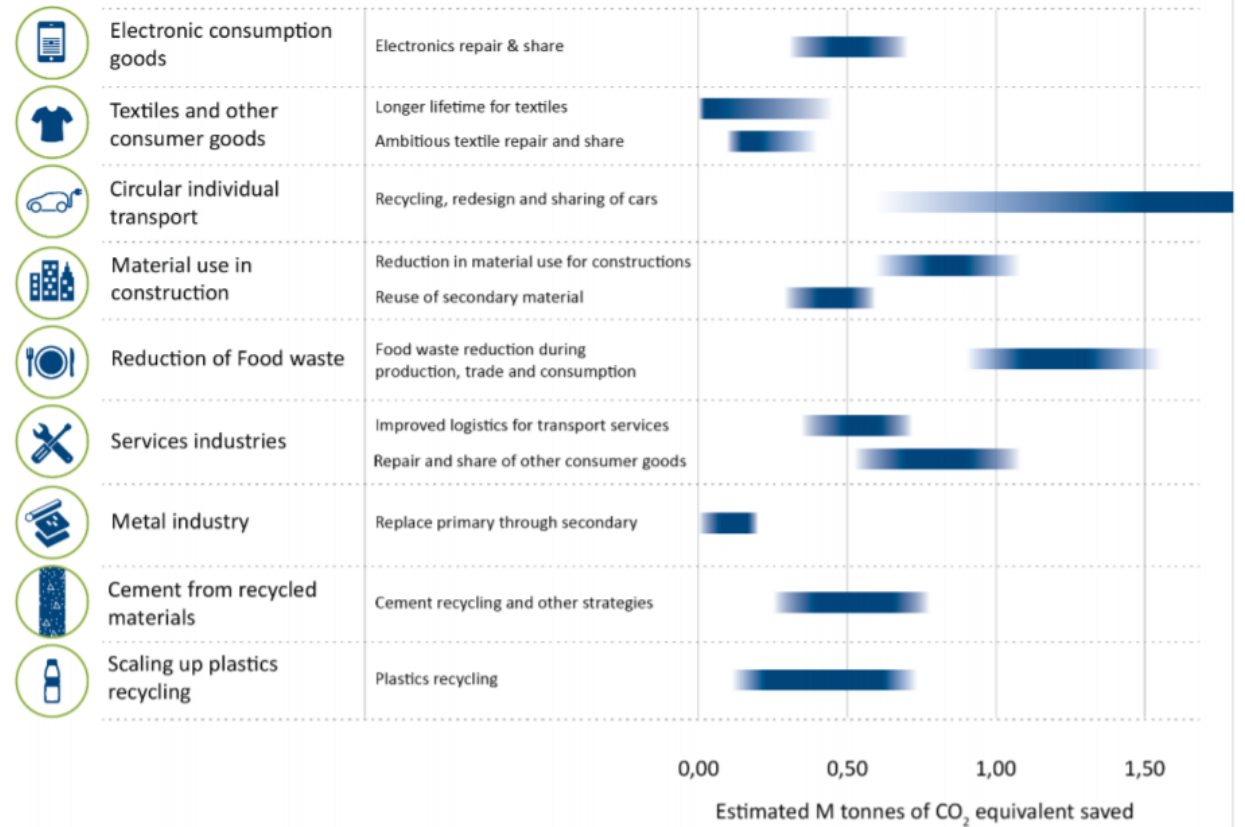
Client

ENOVA

SINTEF Industry
2020-04-30

Study of the potential for emission reduction in Norwegian Circular Economy

Circular economy opportunities

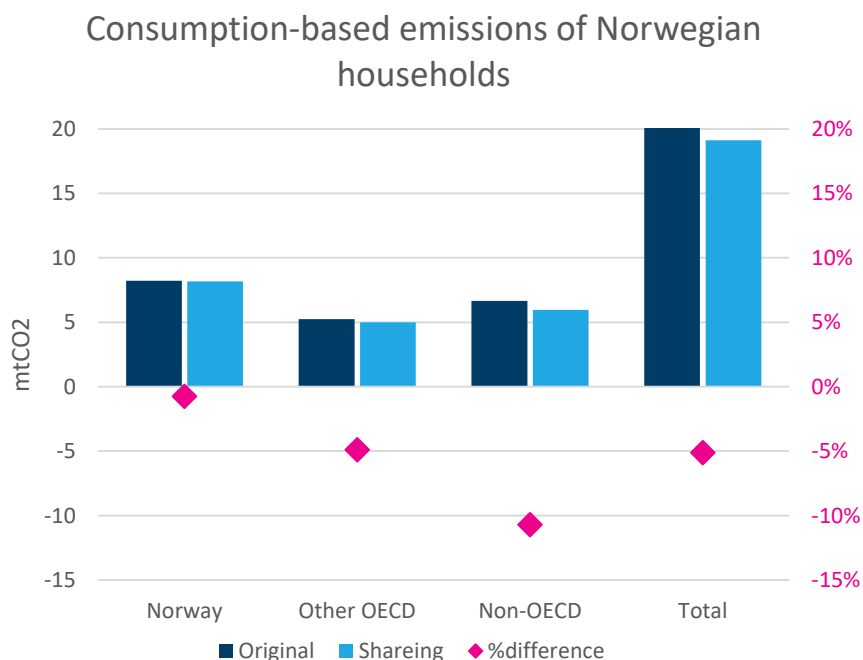

ENOVA

Potential reduction in CO₂ emissions

Repairing, sharing and renting of consumer durables

Source: Own calculations based on OECD ICIO (2018) for 2015

- Consumption-based emissions
Emissions that occur anywhere in the world along global value chains during the production of goods and services consumed by Norwegian households
- Consumer durables
Textiles, electronics, printed media, furniture, garden tools, sports equipment, ...

Hvordan kan kommuner bidra?

- Tilrettelege **til avfallssortering** og økt samarbeid i verdikjeden for å gjøre det enklere å gjenvinne produkter
- Langsiktige offentlige og private (FoU-)investeringer i **nye innovasjoner** som legger til rette for sirkulærøkonomien
- Vektlegging av **forbrukeropplæring** og endring av forbrukeres holdninger til avfallsreduksjon
- Tilrettelege for **reparasjons- og delingstjenester**
- Stimulering av **markedene for sekundærmaterialer** og -produkter
- **Digitalisering** for forbedret logistikk, sporing, integrert informasjon om materialer og plattformer for deling av data, og bedre utnyttelse av sidestrømmer og biprodukter

— 70 år —
1950-2020

Teknologi for et bedre samfunn

Sirkulær økonomi i Norden – hva innebærer det?

Nordic Circular Economy, leder Inger Johanne Wiese

Bærum, 28.april. 2021

Norsk formannskap 2022

Alt arbeid i Nordisk Ministerråd
skal bidra til at vi når målene.

1. Kuldioxid-
neutralitet

2. Biodiversitet

3. Cirkulær økonomi

4. Bæredygtigt
forbrug

5. Int. samarbejde

6. Innovation

7. Arbejdsmarked

8. Digitalisering

9. Sundhed og
velfærd

10. Inkluderende
omstilling

11. Civilsamfundet

12. Sammen-
hold

Grønt

Konkurrence-
dygtigt

Socialt
bæredygtigt

Vores
vision
2030

Sirkulær økonomi: verdien av produkter, materialer og ressurser bevares lengst mulig og avfall minimeres

- * Se på avfall som en ressurs og ta utgangspunkt i avfallshierarkiet (reuse, repair, recover and recirculate) og minimere avfall
- * Sørg for at bruk av kjemikalier minimeres og holdes utenfor kretsløpet (økodesign, produktinformasjon)
- Nasjonale strategier i andre nordiske land; Finland, Sverige og Danmark
- Norge: strategi for sirkulær økonomi vår 2021

Kommunenes rolle – hva må til?

Analyse av PlanMiljø (Dk)

- Kommunene har en viktig rolle for å bidra til omstilling, men følgende bør på plass;
- visjon, strategi,
- kvalifikasjoner hos medarbeidere
- velfungerende kommunalt system
- kommunikasjon
- partnerskap med næringsliv og sivil samfunn

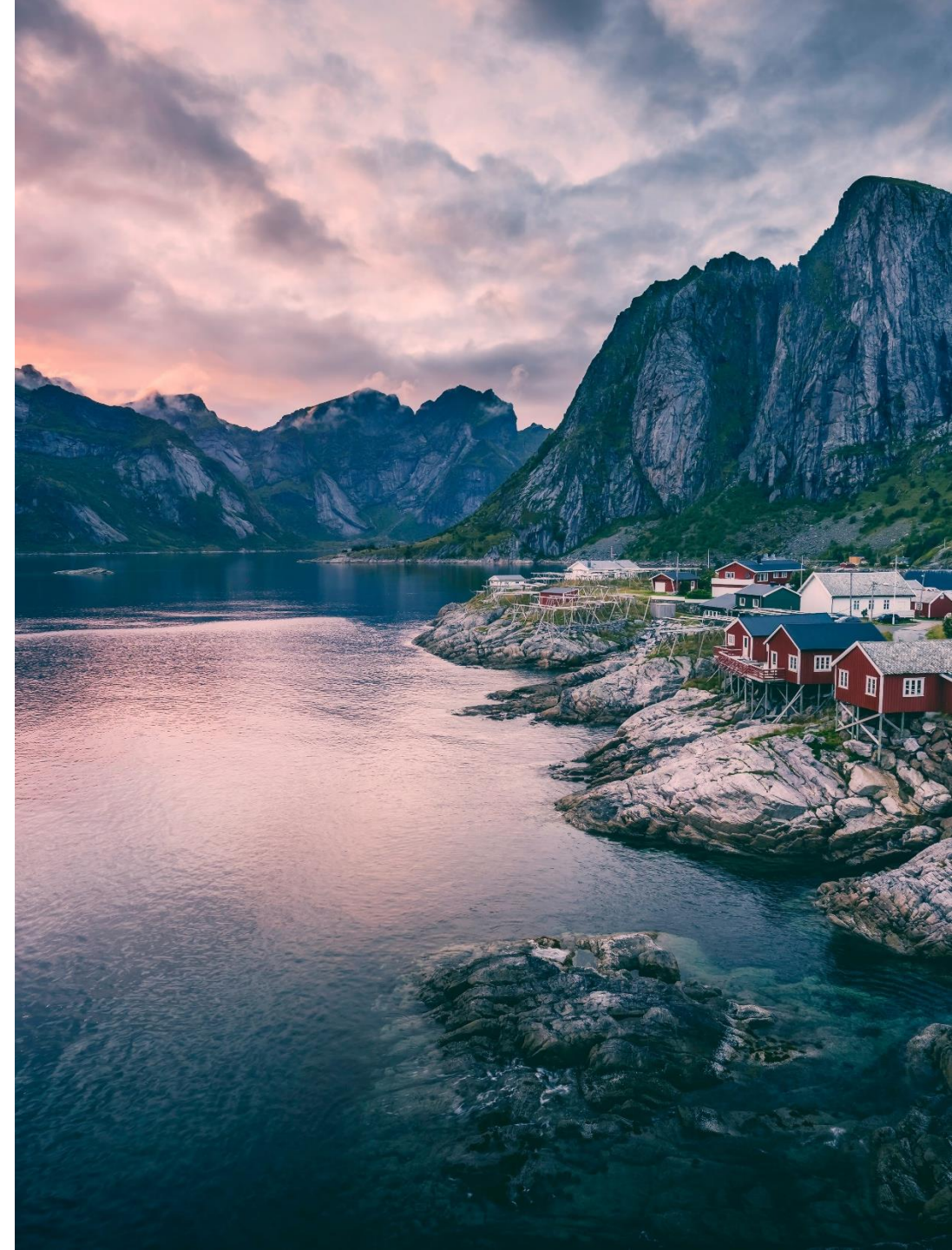
Virkemidler og eksempler fra nordiske kommuner

- Offentlige innkjøp: etterspørre produkter med høykvalitet og vurdere gjenbruksmuligheter. Vaxjø kommune (S) - konsept Møbelsirkel. Innebærer at brukte møbler repareres og selges på en online-plattform.
- Etterspørre andre forretningsmodeller som "leasing" og take-back-ordninger. Sandeborg kommune hadde slik løsning for IT-produkter. Reparere, oppgradere og videresalg – Malmø kommune.
- Bygg og anlegg: kommuner er store byggherrer for skoler, pleiehjem, veier, parker og rådhus. Etterspørre bygg med lang levetid og fleksibilitet i bygg for å styrke gjenbruksverdi.
- Sikre fraksjonsoppdelt oppsamling av byggematerialer fra egne byggeplasser, renovering og riving av bygg. Hilbek kommune (DK) stilte krav og gikk i dialog med mindre entrepenør ved riving av skole.
- Ta eierskap over avfallsressurser istedenfor å gi det til entrepenørene. Få råd fra eksperter/konsulent om beste bruk av ressursene – eventuelt salg. Ressurseffektivitet og inntekter.

Virkemidler: næringsutvikling

- Næringsutvikling: legge til rette for og inspirere nettverk for SMBs. Eksempler:
- Danske kommuner inkl København samarbeidet med mindre trykkeri for 100 pst giftfrie og nedbrytbare publikasjoner og emballasje.
- Industriklyngen Mo i Rana utnytter hverandres restprodukter – reduserer ressursbruk og energi. Metaller, IKT, ingeniørselskaper, akvakultur mm.
- Styrke sirkulær økonomi på tvers av virksomheter gjennom tilskudd, pilotprosjekter og grønne forretningsmodeller: Kalundborg DK mfl samarbeidet om "Rest to Resource" industriell symbiose. Bioenergi, kunstgjødsel og dyrefor. Utnyttelse av spillvann og –varme.

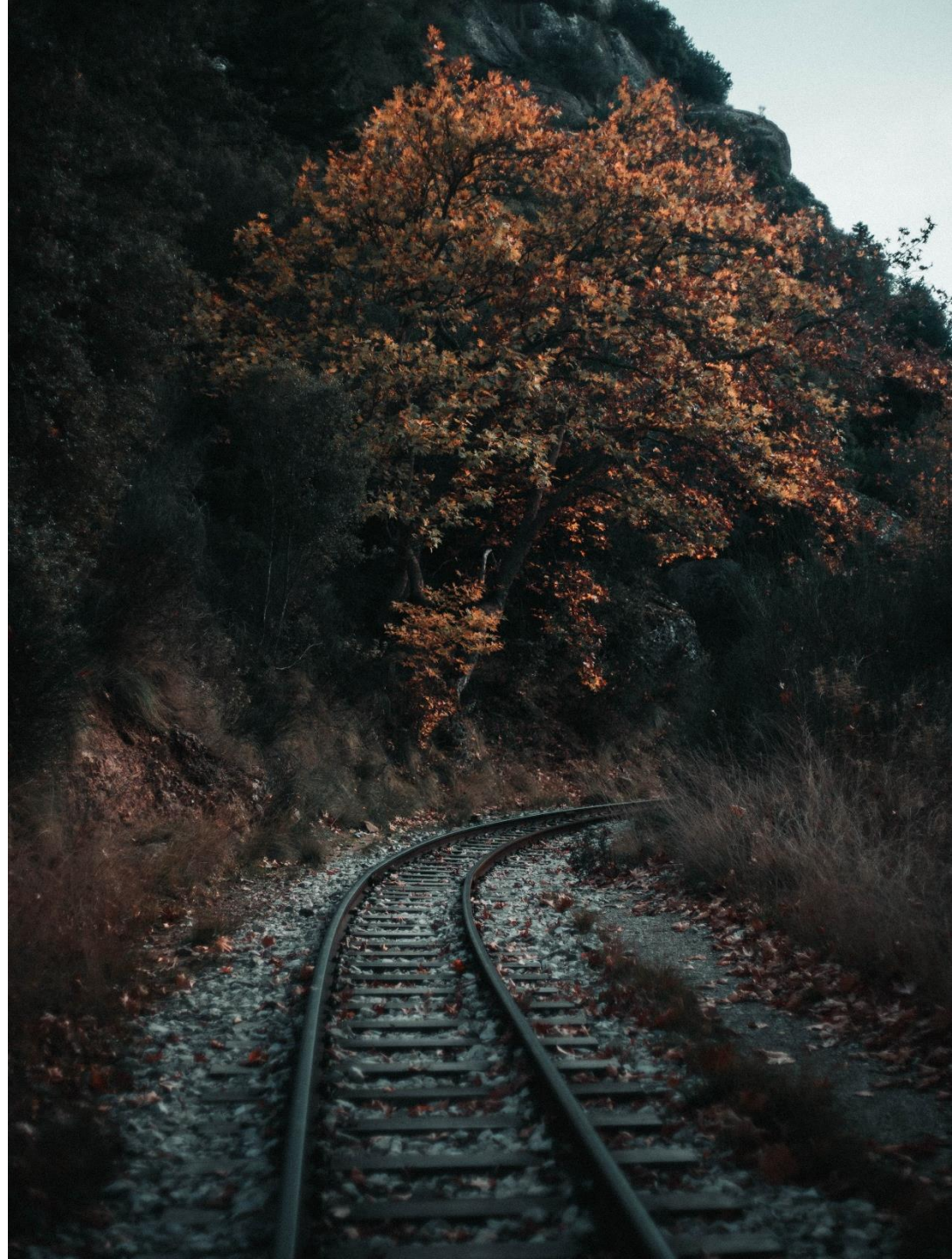

Virkemidler: Informasjon og partnerskap

- Satse på informasjon og involvere ansatte i institusjoner og innbyggerne. Gøteborg kommune reduserte matsvinn ved Sekelbo pleiehjem med 23% og restavfall med 10% ved å involvere ansatte.
- Nye gjenbruks- og reparasjonsløsninger. Randers kommune skapte arbeidsplass for 75 personer i vernede jobber. Utvikling av gjenbruksløsninger i samarbeid med næringsliv og fou institusjoner. Interkommunale avfallsselskaper og Steinkjær kommune har utviklet "Se Sammen" for kompostering av biologisk avfall.
- Pilotløsninger/partnerskap. Norske kommuner – system for innsamling av tekstiler til gjenbruk hos private aktører.
- Partnerskap: SINTEF Helgeland, Mo Industripark, Norcem mfl – løfte FoU prosjekter innen sirkulær økonomi.

Konklusjon: Kommunene spiller en viktig rolle i omlegging til sirkulær økonomi.

Takk for oppmerksomheten!

Forskningscenter for nullutslippsområder i smarte byer (FME ZEN)

"Nullutslippsområde - fra flystripe til bærekraftig nabolag"

Lars Arne Bø, seniorrådgiver SINTEF Community, pilotansvarlig Flytårnet i ZEN

<https://fmezen.no/>

ZEN-senterets visjon:

Bærekraftige
områder med
null utslipp av
klimagasser

Bodø ©Bodø Kommune

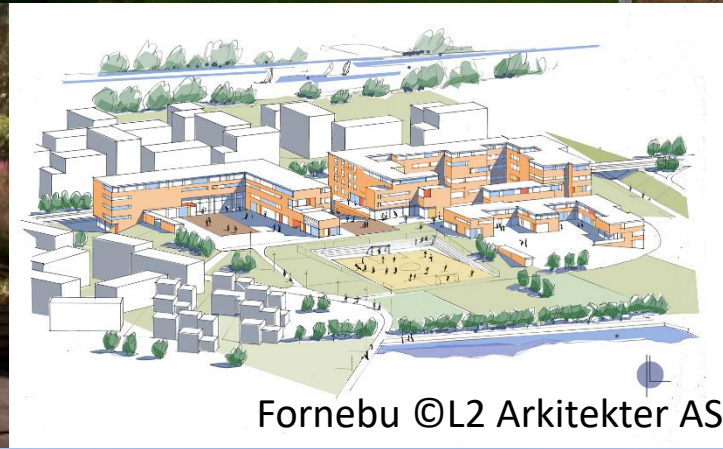
Furuset ©Oslo Kommune

Campus Evenstad ©Statsbygg

Zero Village Bergen ©Snøhetta

Fornebu ©L2 Arkitekter AS

Ydalir ©tegn_3

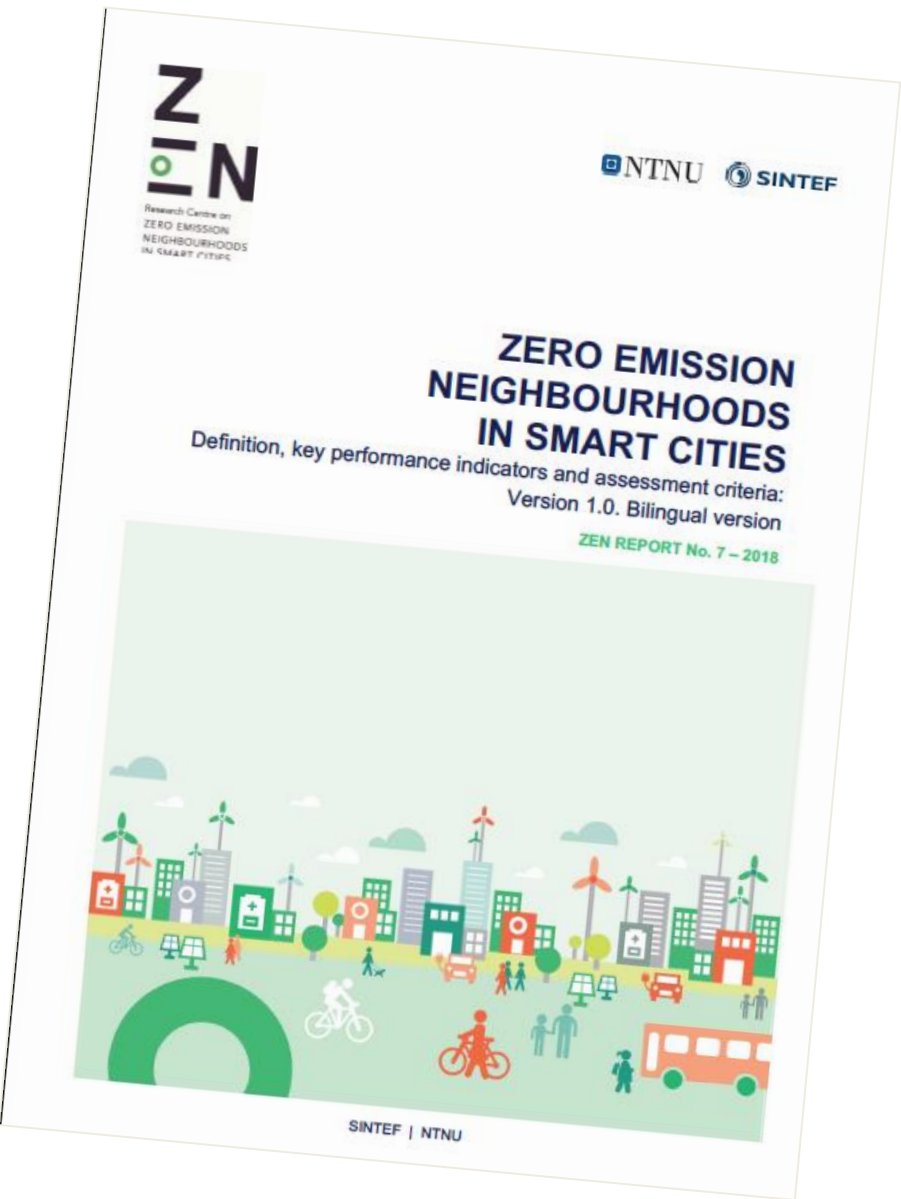
NTNU Campus ©Koht Arkitekter

Sluppen ©R.Kjeldsberg

ZEN kategorier

Economy (ECO)

Energy (ENE)

Mobility (MOB)

GHG emissions (GHG)

Spatial qualities (QUA)

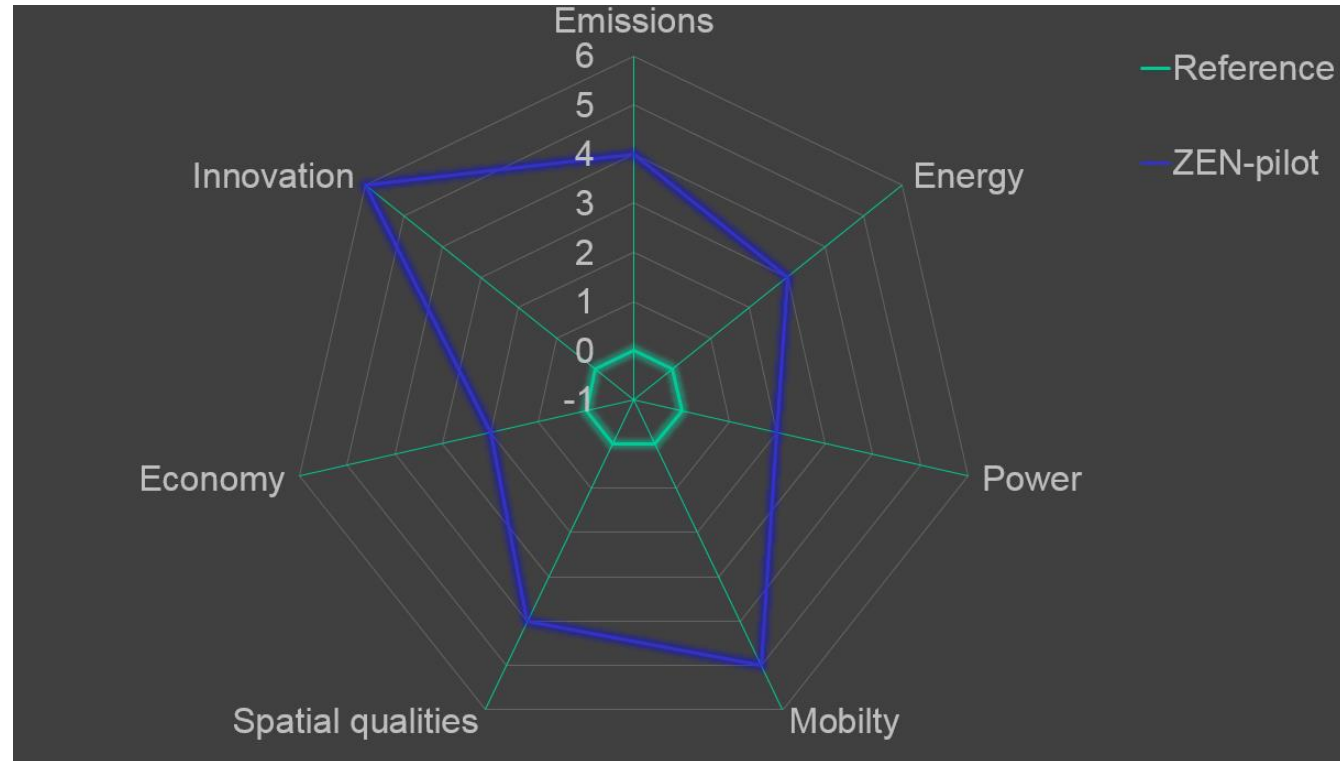
Innovation (INN)

Power (POW)

Kvalitetskriterier og KPI'er vekting

Eksempel visualisering multi-kriteria evaluering. Benchmark prosjekt ihht referanse dagens standard

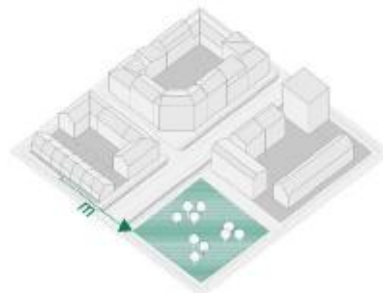
Mobilitet og stedskvaliteter er særlig viktig i tidlig planfase. Vi har gjort GIS analyser av ulike planforslag som vurderer tilgjengelighet til ulike funksjoner i form avstand, tetthet og gatenettstruktur.

HOW TO MEASURE URBAN FORM

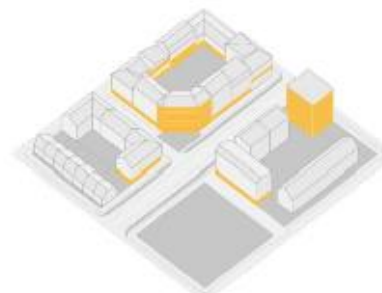
Share of

Distance

Mix

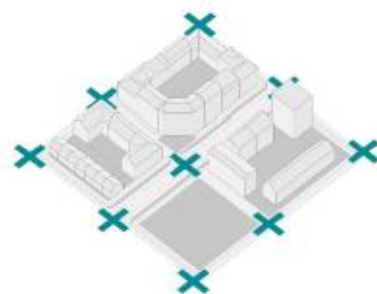
Density

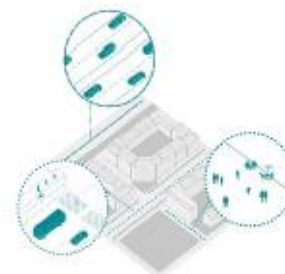
Street integration

Intersection density

Street section

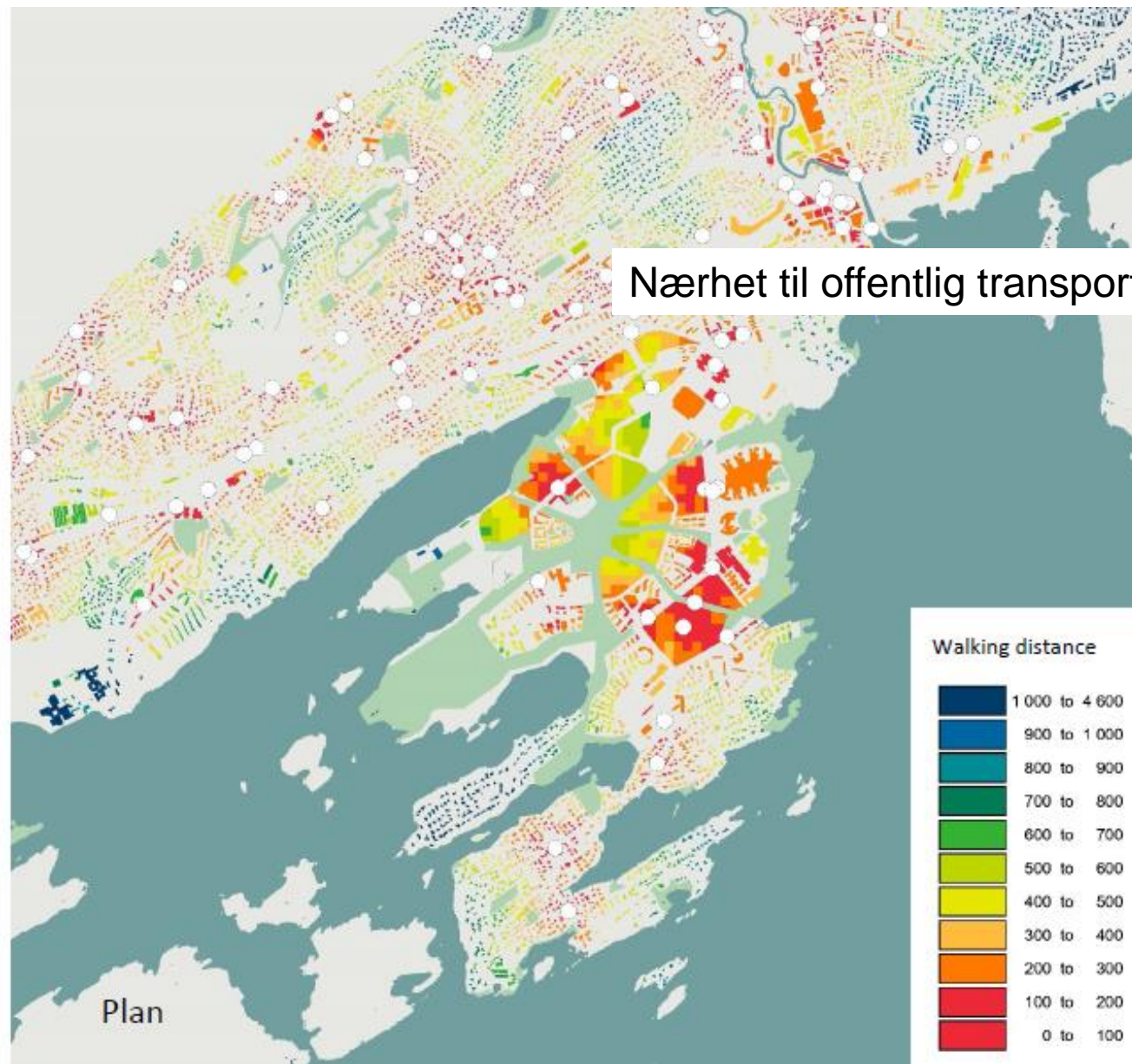
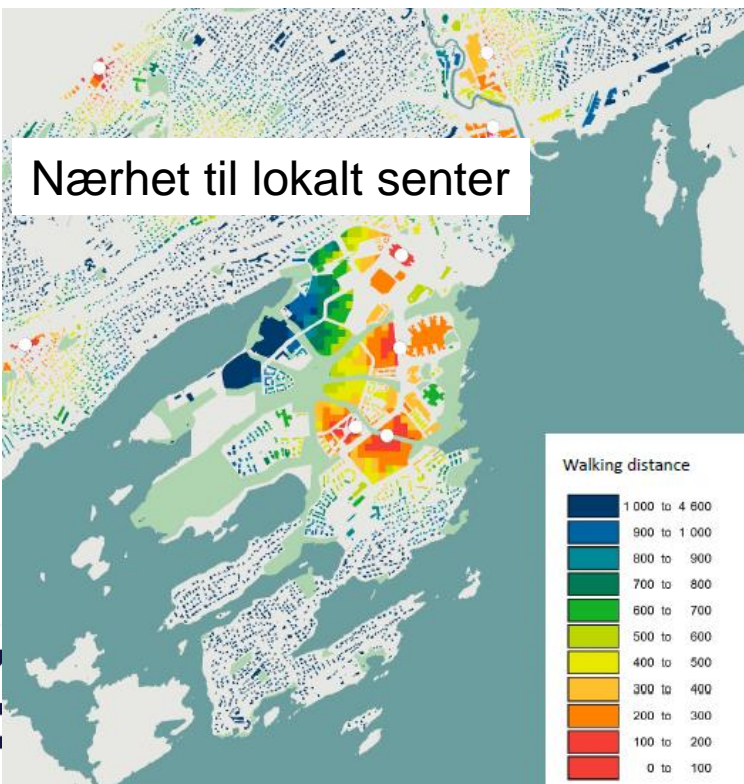

Kommunedelplan 3 på Fornebu, et ypperlig utgangspunkt!

2. Closeness to all public transport (metro, trains and buses)

Contributes to attractiveness on housing market and office market and are strongly related to share of public transport. Recommended benchmark: > 1 000 metres

Hva er viktig å følge opp i reguleringsplanfasen?

- Å legge til rette for mobilitetetsløsninger som innbyr til gange, sykling og kollektivtransport fremfor privatbil i pilotprosjektene er særlig viktig.
- På pilotområde Ydalir i Elverum (under bygging) har Asplan Viak kommet frem til at det først og fremst er transporten som gjør at Ydalir kan få problemer med å nå målet om å bli et nullutslippsnabolag.
- Fornebu har pga sin sentrale beliggenhet gode forutsetninger for å få det til.
- En mulig løsning er å etablere mobiliteteshubber i tilknytning til sentrale kollektivknutepunkt.

Dagens lovverk kan være utfordrende.

For Plan- og bygningsloven er det i det er i første rekke disse kravene det ikke lar seg gjøre å stille som planbestemmelse innenfor dagens lovverk:

- Krav til materialbruk
- Krav om passivhusstandard
- Klimagassutslipp med krav om % vis forbedring fra TEK 17.

Men!, Hvis kommunen eier utbyggingsområdet selv kan dette løses gjennom egne avtaler, men der kommunen ikke eier selv kan det bli mer komplisert hvis utbygger ikke vil.

Sjekk ut følgende ZEN forskning fra Fornebu

<https://fmezen.no/> Nordström, Tobias; Rokseth, Lillian; Green, Sylvia; Manum, Bendik (2020) ZEN spatial indicators: Evaluation of Kommunedelplan 3 (KDP 3) for Fornebu

Malin Valby Kvaaløy (Master NTNU): Fornebus energy system towards 2030.

Takk for oppmerksomheten

Lars.arne.bo@sintef.no

Mobilitet = nøkkelen til bærekraftig byplanlegging

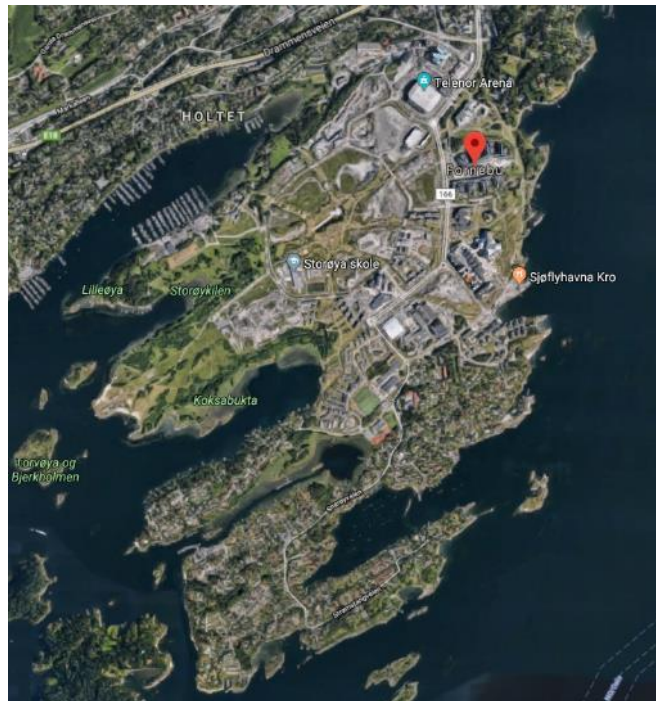
28. april 2018

Frode Hvattum, Strategisjef Ruter

Ruter#

Kollektivtransport på Fornebu

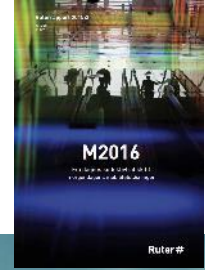
- Område godt tilrettelagt for kollektivtransport
- Kommunedelplanen underbygger dette ytterligere
- Stor forbedring av fremkommeligheten pga nytt kollektivfelt i Snarøyveien (juni 2015)
  - *Langt mer forutsigbart busstilbud*

M2016 «Fornebu - der sykkel er vanligere enn bil og de fleste reiser med metro»

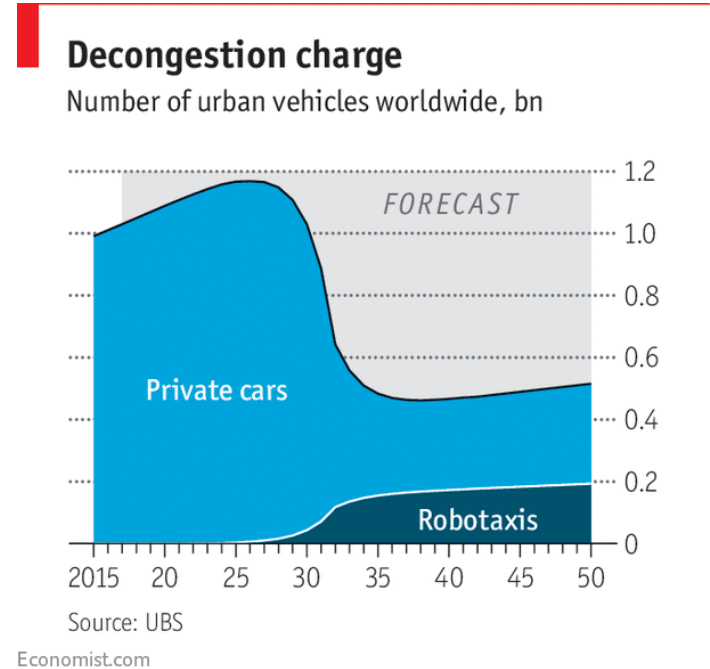
- Ny metro med høy frekvens
- Utslippsfrie busser gir flatedekning og mater til metro
- Sykkelpool og tett sykkelveinett
- Bildelingsløsninger
- Lokal biltrafikk i hovedsak utenfor rush

Illustrasjon fra M2016: Arena stasjon

Står vi overfor et hest til bil-skift?

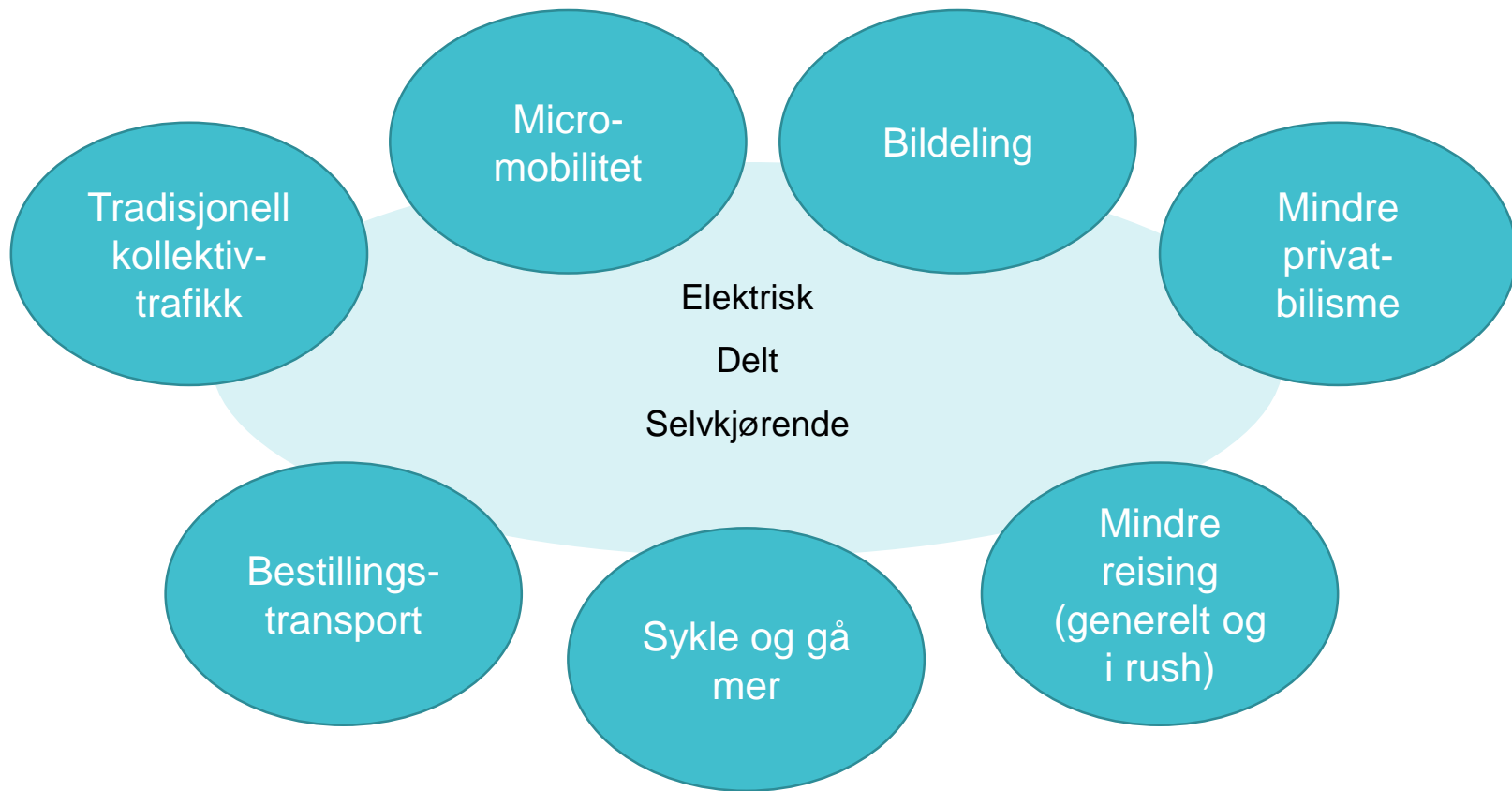
95%

Ruters målbilde: Vi er klare for å tilby bærekraftig bevegelsesfrihet

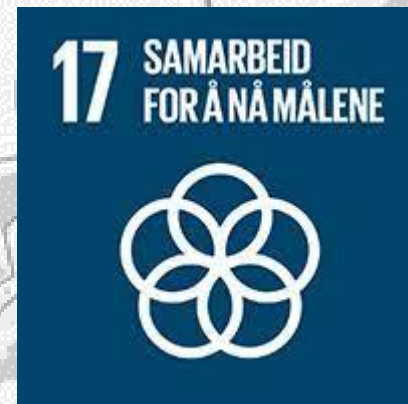

Mikromobilitet – dere er verdensledende

- Implementert uten støy
- Testet nyttige forbedringsløsninger eks parkering med kundenes behov i fokus
- Riktig måte å jobbe på

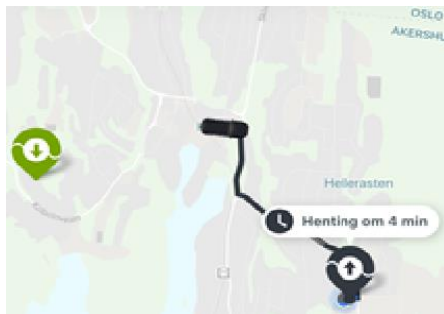
Bestillingstrafikk

DRT Demand-responsive transport (DRT)

ALDERSVENNLIG TRANSPORT

- Øker aktivitetsnivået
- Reduserer ensomhet
- Økt opplevd livskvalitet

AKTIVITETSTRANSPORT

- Økt trafiksikkerhet
- Tilgjengeliggjør aktivitet for alle
  - Gir kollektivvaner

8 ANSTENDIG ARBEID
OG ØKONOMISK
VEKST

10 MINDRE
ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE
BYER OG
LOKALSAMFUNN

12 ANSVARLIG
FORBRUK OG
PRODUKSJON

13 STOPPE
KLIMAENDRINGENE

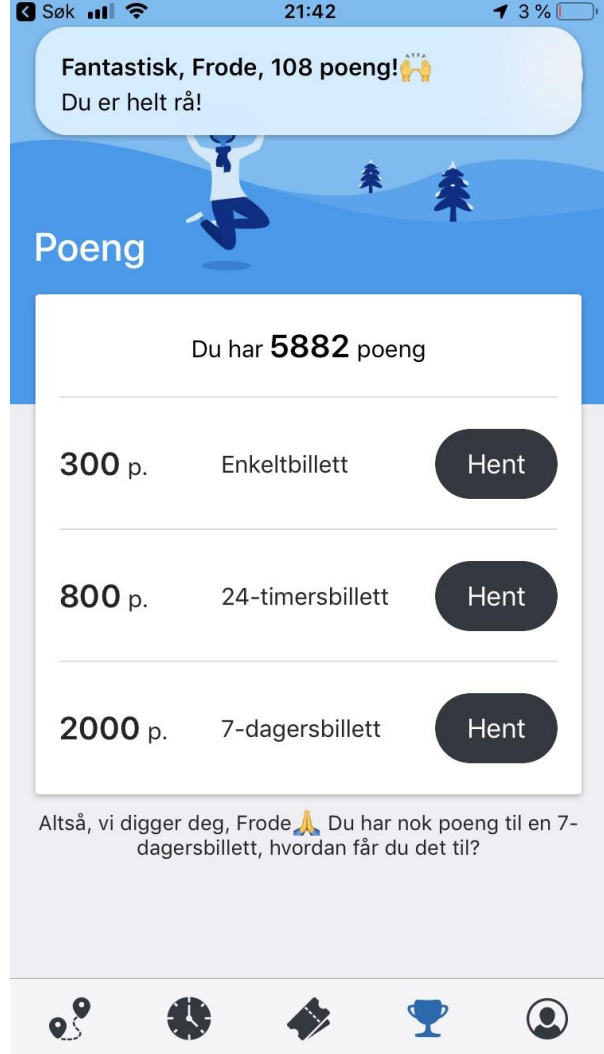

Bedriftsavtale

Motivere flere til å sykle og gå

Flere mobilitetskonsepter testes ut – se ting i sammenheng

**Kombinert mobilitet
MaaS**

Mikromobilitet

Mobility hub Fornebu

Parkeringsnorm

Bildeling

Fornebu

Fra minst bærekraftig til mest bærekraftig på 30 år?

År: 1998

År: 2028

Ruter#

Er fossilfrie byggeplasser det som monner?

Bærum kommune 28. April 2021

Catharina Bjerke

Bakgrunn som CEO, konserndirektør

Nå bærekraft i Veidekke ASA

Veidekke i tall

Norges største og Skandinavias fjerde største entreprenør

Medarbeidere*

8 100

i tre land

Årlig omsetning*

38

NOK milliarder

Norge % av omsetning

61%

Sverige % av omsetning

32%

Danmark % av omsetning

7%

*Eiendomsvirksomheten avhendet 1. september 2020

Varig verdiskapning må være bærekraftig

Veidekkes bidrag til å nå FNs bærekraftsmål*)

 Bærekraftsmål					
Delmål	4.4: Øke antallet unge og voksne med kompetanse i tekniske fag og yrkesfag	5.5: Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer i det politiske, økonomiske og offentlige liv	8.8: Beskytte arbeiderrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere 8.2: Øke økonomisk produktivitet gjennom diversifisering, teknologisk modernisering og innovasjon	Hovedmål 13: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem	16.5: Oppnå en betydelig reduksjon i alle former for korrupsjon og bestikkelser
 Vesentlig tema	Kompetanse	Kompetanse	Helse og sikkerhet Seriositet Produktivitet	Klimapåvirkning	Seriositet
Veidekkes mål	Andel lærlinger 10 %	Andel kvinner i operative lederroller 20 %	0 alvorlige skader og 20% årlig reduksjon i antall skader	Redusere klimagass-utslipp fra virksomheten med 50% innen 2030 og 90% innen 2050	Motvirke korrupsjon Compliance
Slik gjør vi det	Ulike fag- og lederutviklingstiltak	Bevisste rekrutterings- og utviklingsprosesser Kartlegging av lønns- og arbeidsvilkår	Læring etter uønskede hendelser. Risikostyring. Samtale om sikkerhet som kulturbærer Fjerne hindringer Ivareta påse-kontroll	Effektivisering, bytte av energibærere og ny teknolog, f.eks. bytte av energibærere på asfaltverk, fossilfrie-/utslippsfrie byggeplasser, bærekraftige materialvalg	Compliance-kontroll

*) Basert på Veidekkes vesentlighetsanalyse

Trygge bestillere

... utfordrer nyttig ...

- ✓ klimaregnskap – i alle prosjekter - for innsikt, læring og gode valg
- ✓ tar ned totalt klimaavtrykk - fremfor enkelttiltak. Da kan bransjen bruke muligheter som til enhver tid er tilgjengelig og utfordres innovativt
- ✓ klima i livsløpsperspektiv (LCA) - fremfor øyeblikksbildet
- ✓ CO2 i hele verdikjeden (scope 1,2,3) - fremfor innenfor byggegjerdet
- ✓ involverer tidlig – så aktørene kan spille opp gode løsninger

Trygge bestillere ... utfordrer nyttig ...

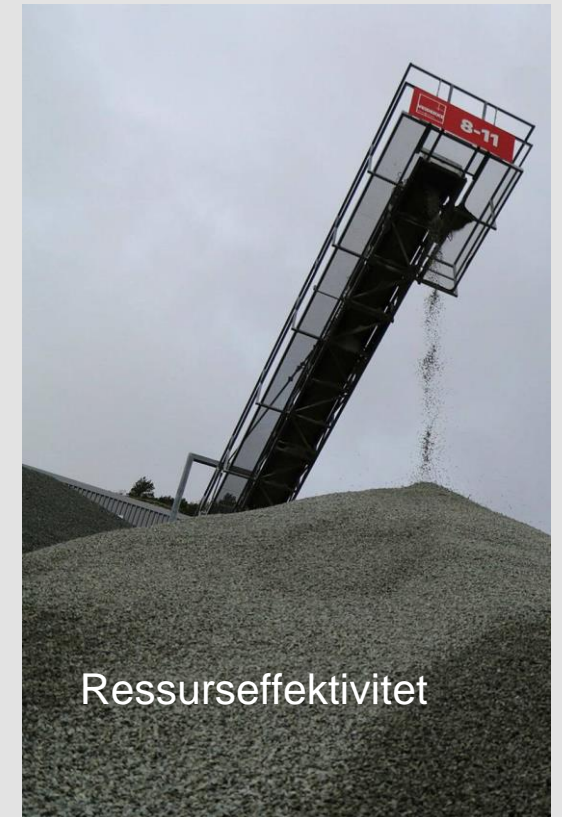
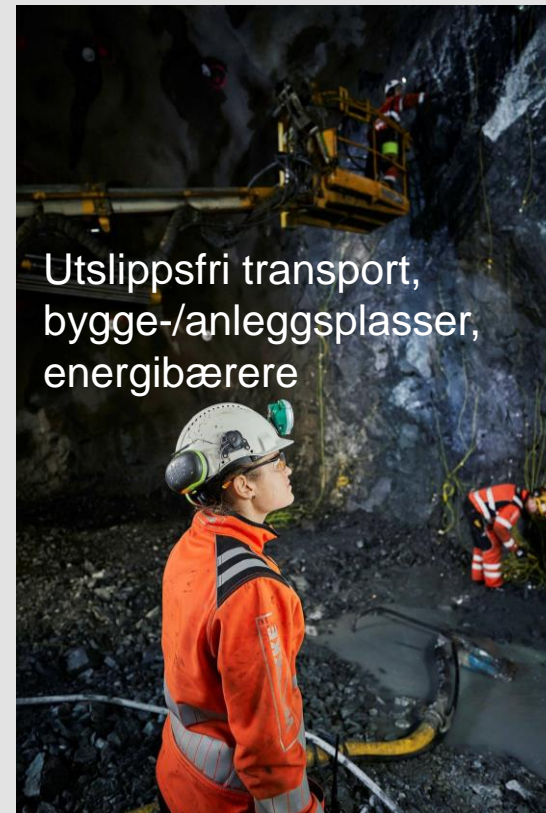

- ✓ klimaregnskap – i alle prosjekter - for innsikt, læring og gode valg
- ✓ tar ned totalt klimaavtrykk - fremfor enkelttiltak. Da kan bransjen bruke muligheter som til enhver tid er tilgjengelig og utfordres innovativt
- ✓ klima i livsløpsperspektiv (LCA) - fremfor øyeblikksbildet
- ✓ CO2 i hele verdikjeden (scope 1,2,3) - fremfor innenfor byggegjerdet
- ✓ involverer tidlig – så aktørene kan spille opp gode løsninger

Pådriver for en grønnere næring

Etterspørselen etter bærekraftige og miljøvennlige løsninger øker. Veidekke har forpliktet seg til å drive i samsvar med Parisavtalen, bytte til fornybare energikilder og investere i grønn innovasjon.

Generisk - EPD

https://www.epd-norge.no/?lang=no_NO

- En EPD (Environmental Product Declaration) er et kortfattet tredjeparts verifisert og registrert dokument med transparent og sammenlignbar informasjon om produkters miljøprestasjon gjennom hele livssyklusen. Både den bakenforliggende LCA (Life-Cycle Assessment) og EPD er alltid basert på internasjonale standarder. Mer enn 1100 EPDer fra over 190 bedrifter er nå publisert og fritt tilgjengelig hos EPD-Norge.

System boundaries (X=included, MND=module not declared, MNR=module not relevant)

Product stage			Construction installation stage	User stage								End of life stage				Beyond the system boundaries	
Raw materials	Transport	Manufacturing	Transport	Assembly	Use	Maintenance	Repair	Replacement	Refurbishment	Operational energy use	Operational water use	De-construction demolition	Transport	Waste processing	Disposal		Reuse-Recovery-Recycling-potential
A1	A2	A3	A4	A5	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	C1	C2	C3	C4	.	D
X	X	X	X	X	X	MND	MND	X	MND	MND	MND	MND	MND	MND	MND	.	MND

Produksjon
Transport + Legging
Bruksfase
Slutfase

BÆRUM
KOMMUNE

Hva får vi til på Fornebu allerede og hva kreves for å bli nullutslippsområde i 2027

Arthur Wøhni, Kommunaldirektør samfunn

Kommunestyreseminar 28.04.2021

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

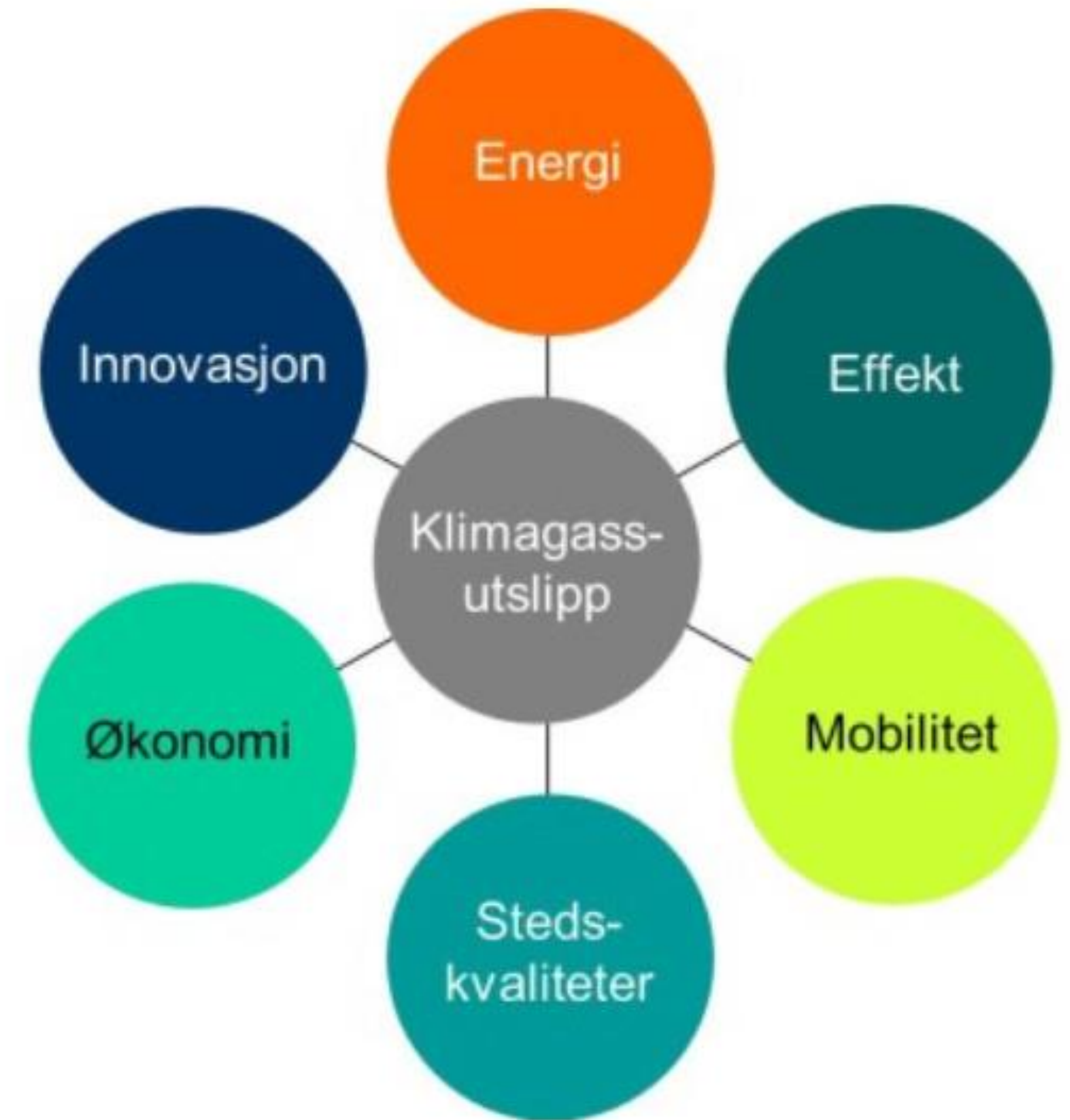

2027
Fornebu
etablert som
nullutslippsområde

ZEN nullutslippsområde slik:

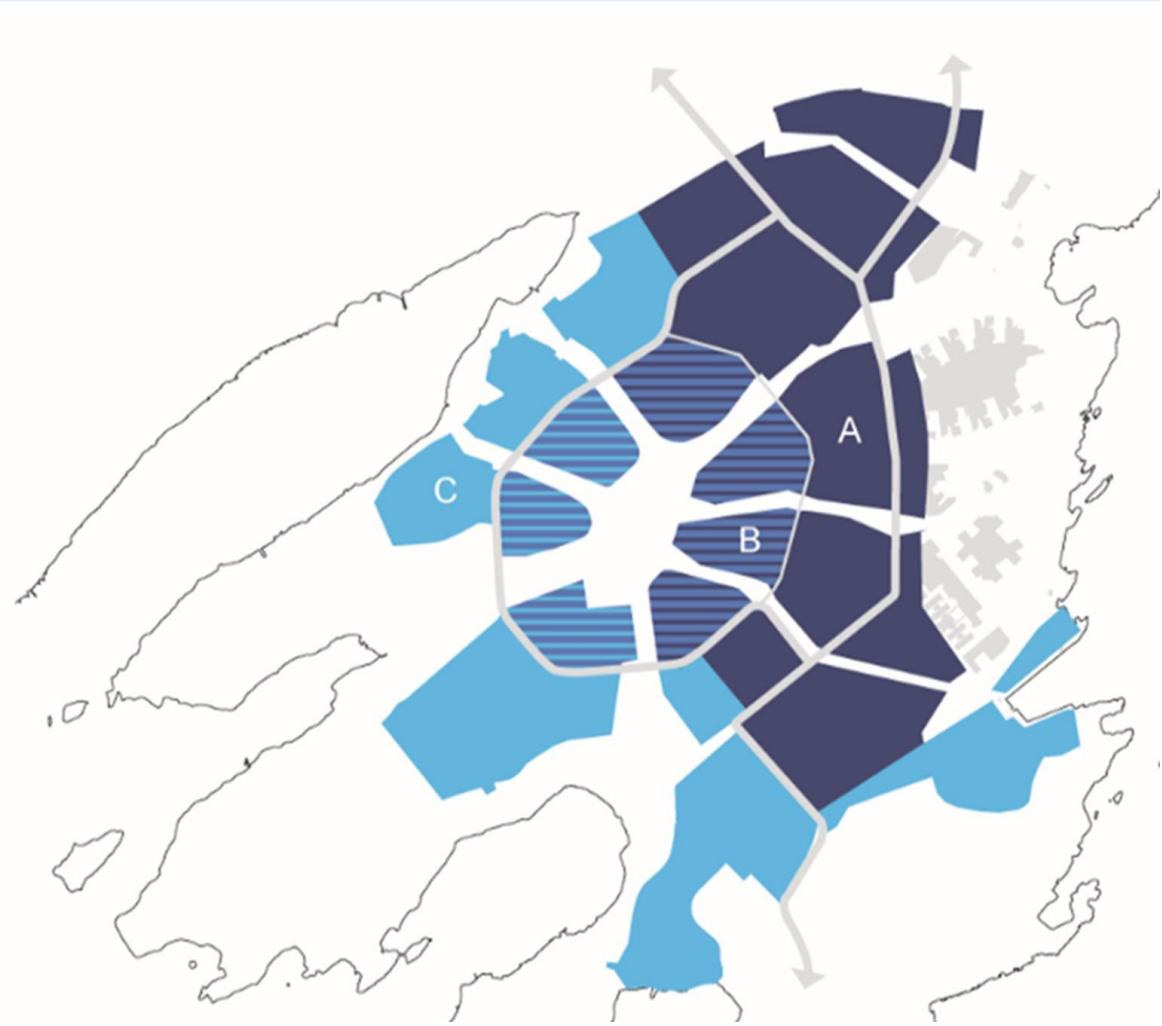
«Et nullutslippsområde har som målsetning å redusere sine direkte og indirekte utslipp av klimagasser mot null innenfor sin analyseperiode.»

ZEN definisjons syv kategorier.

KDP 3 - Viktige klima hovedgrep ligger til grunn

Grønn mobilitet – mens vi venter på Fornebubanen

Fornebubanen

Bygg for fremtiden

Treklang – Oksenøya senter

Nansenløkka- Område 9.4

Storøykilen- Område 9.6

Revidert klimastrategi 2030 viderefører nullutslippsområde - utfordringer fremover:

- ▶ Mange bra enkelt prosjekter og tiltak – behov klarere organisatorisk overbygning for Fornebu 2027 .
- ▶ Bruke Fornebu som testområde for fremtidens løsninger - både for teknologi og organisasjon
- ▶ Utfordre P-normen - stimulerer til bildeling – bilpool
- ▶ Få frem flere Future built prosjekter

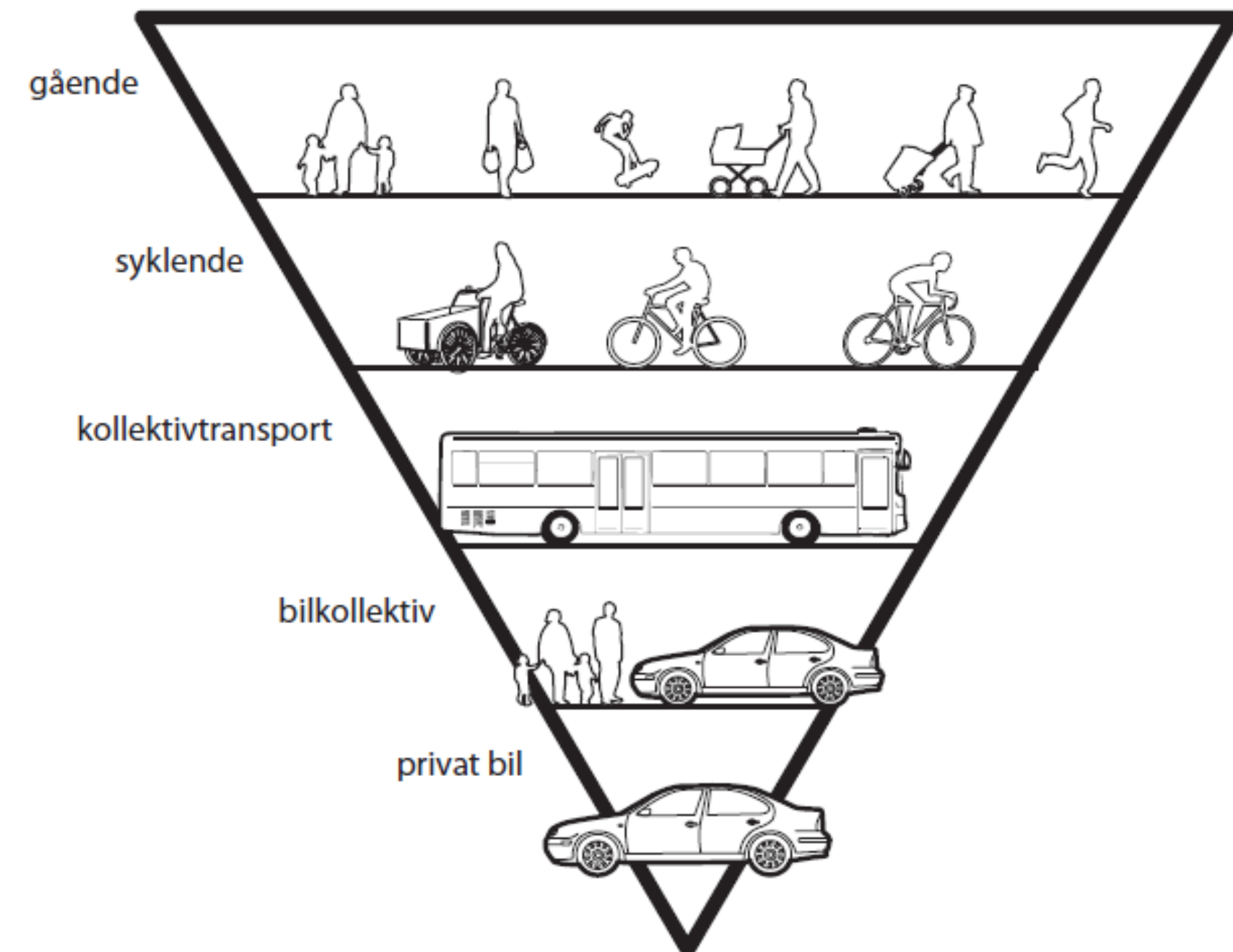
Flytårnområdet 2027

FOTGJENGERNES BYDEL

Mobilitet Prioriteringspyramide

Varelevering

